

TAMPEREEN YLIOPISTO

Heidi Salminen

Erityistä naiseutta, normatiivista mieheyttä?

Politiikan journalismin sukupuolittuminen Ylen Vaaligallerian vaalitenttivideoissa
eduskuntavaaleissa 2015

Journalistiikan pro gradu -tutkielma

Marraskuu 2017

TAMPEREEN YLIOPISTO

Viestintätieteiden tiedekunta

SALMINEN, HEIDI:

Pro gradu -tutkielma, 67 s. + 1 liites.

Journalistiikka ja viestintä

Marraskuu 2017

Käsittelen tässä tutkielmassa sitä, miten politiikan journalismi sukupuolittui Ylen Vaaligallerian vaalitenttivideoissa vuoden 2015 eduskuntavaaleissa. Aineistoni koostuu kymmenestä neljän minuutin pituisesta vaalitenttivideoista, jotka analysoin laadullisella sisällönanalyysillä, diskurssianalyysillä ja määrällisellä kysymysanalyysillä.

Suomalainen politiikan journalismi muuttui 1980-luvun puolivälissä, kun naiset toivat henkilökohtaisen ja yksityisen mukanaan politiikan mediajulkisuuteen. Tutkimusaiheeni kehystää tähän kytkeytyvä politiikan julkisuuden muutos. Koska tutkin sekä naispoliitikkojen että miespoliitikkojen mediakuvia, yhdistän tutkimuksen viitekehyksessä politiikan feministisen kritiikin ja kriittisen miestutkimuksen tutkimusperinteet.

Ylen Vaaligallerian edustamassa politiikan julkisuudessa ei voida havaita vahvaa sukupuolittumista. Aineistosta nousee silti joitakin huomioita, merkittävimpana se, kuinka politiikan journalismin henkilöityminen sukupuolittuu eli näyttäytyy nais- ja miespoliitikkojen kesken erilaisena. Tulokset vahvistavat aikaisemman tutkimuksen tuloksia siitä, että miespoliitikoille henkilöivä julkisuus on julkisuuskuvan kannalta hyödyksi ja naisille julkisuuskuvan kannalta haitaksi. Tutkimukseni vahvistaa myös aikaisemmassa tutkimuksessa esitetyn huomion siitä, että naispoliitikoista kerrotaan julkisuudessa asioita, jotka eivät miespoliitikkojen kohdalla tulisi kysymykseen. Naispoliitikoita ei nostettu tässä aineistossa erikseen esiin sukupuolensa symbolisina edustajina. Miessukupuoli merkityksellistyi tutkimusaineistossa silloin, kun se ei edustanut hegemonista maskuliinisuutta.

Asiasanat: politiikan journalismin sukupuolittuminen, medioituminen, henkilöityminen, poliittisten esitysten sukupuolittuminen, eduskuntavaalijulkisuus, politiikan feministinen kritiikki, mediaesitys, performatiivinen sukupuolikäsitys

Sisällysluettelo

1. Johdanto	1
1.1 Tavoite ja rajaus	2
1.2 Kaksi tutkimusperinnettä	4
1.3 Tutkielman rakenne	5
2. Poliitiikan julkisuuden muutos	7
2.1 Poliitiikan medioituminen	7
2.2 Poliitiikan journalismin henkilöityminen	11
2.3 Poliitiikan henkilöitymisen sukupuolittuminen	13
3. Poliitiikan journalismin sukupuolittuminen	16
3.1 Sukupuolinäkökulma Suomen poliittisessa julkisuudessa	16
3.2 Jako yksityiseen ja julkiseen	17
3.3 Naispoliitikkojen perinteinen esittäminen mediassa	19
3.4 Merkitysten irrottaminen normatiivisesta miehestä	21
3.5 Miespoliitikkojen perinteinen esittäminen mediassa	23
3.6 Sukupuolinäkökulma suomalaisessa tutkimuksessa	24
3.7 Tutkimuskysymykset.....	26
4. Menetelmä.....	28
4.1 Aineiston kuvailu	28
4.2 Diskurssianalyysi.....	30
4.3 Feministinen kriittinen diskurssianalyysi.....	31
5. Analyysi	34
5.1 Määrällinen kysymysanalyysi.....	34
5.2 Naispoliitikkojen kuvaileva analyysi	36
5.3 Naispoliitikkojen laadullinen analyysi	43
5.4 Miespoliitikkojen kuvaileva analyysi.....	47
5.5 Miespoliitikkojen laadullinen analyysi	53
6. Päätelmät	55
6.1 Aineistosta nousevat diskurssit	57
7. Työn arviointi ja aiheita jatkotutkimukseksi	59
Lähteet	61

1. Johdanto

”Kun Suomessa oli vallassa kaikkien aikojen naisvaltaisin hallitus, miesministerivähemmistö sai kolme kertaa enemmän mediatilaa kuin hallituksen enemmistöä edustavat naisministerit.” (Vanhasen II hallitus 2007–2010) (Isotalus, 2017, 69.)

Keväällä 2017 valmistuneen, Annika Saarikon ja Anne Bernerin haastatteluihin perustuvan Salla Turusen pro gradun mukaan Suomen poliittinen järjestelmä on rakentunut miesten ympärille, jonka seurauksena miehet nähdään Suomessa edelleen ministereinä ja naiset naisministereinä. (Turunen, 2017, 1.) Naispoliitikot puhuvat julkisuudessa yhä siitä, kuinka politiikka sukupuolittuu jo eduskunnan valiokunnista lähtien. (Heikkonen, 2016, 24.) Ja kun kevään 2015 eduskuntavaaleissa meni läpi kuusitoista alle 30-vuotiasta kansanedustajaehdokasta, median kiinnostus kohdistui vahvasti nuoriin naiskansanedustajiin. (Helsingin Sanomat, 20.4.2015.)

Nämä poiminnat puhuvat sen puolesta, että politiikka – ja politiikan journalismi – on Suomessa yhä sukupuolittunutta. Sukupuolittunut politiikan journalismi esittää nais- ja miespoliitikot eri tavalla, muodostaa heistä ja heidän ammattitaidostaan erilaisia mielikuvia ja esimerkiksi kirjoittaa tai toisintaa ministeriöiden tiedotteita siitä, että naisministerit muistuttavat ja iloitsevat, mutta miesministerit päättävät tai linjaavat. (Hakala & Ojajärvi, 2013, 11.) Naiset on perinteisesti nähty politiikassa miehistä erillisinä toimijoina, ja tätä jakoa toistetaan sukupuolittuneessa journalismissa yhä uudelleen.

Poliittisten esitysten tutkiminen on ajankohtaista, koska politiikan viestinnällistyminen ja politiikan medioituminen ovat vaikuttaneet poliittiseen julkisuuteen pysyvästi 2000-luvun alusta lähtien. Poliitiikan journalismi on muuttunut 2000-luvulla tyyliään merkittävästi. Kansalaiset seuraavat politiikkaa ennen kaikkea median välityksellä (Railo & Välimäki, 2012, 33.), ja äänestyspäätökset perustuvat entistä enemmän siihen, minkälaisen kuvan äänestäjät ovat poliitikosta saaneet. (Borg & Moring, 2005, 47–50). Medialla on siis yhä enemmän mahdollisuuksia vaikuttaa poliitikon julkisuuskuvaan ja hänestä muodostuviin mielikuviin.

Myös politiikan journalismin henkilöitymisen ja sukupuolittumisen yhdistävä tutkimus on yleistynyt 2010-luvulla. Sukupuolinäkökulmasta katsottuna mediaesitykset vaikuttavat

siihen, millainen mielikuva naisista ja miehistä yhteiskunnallisten asioiden hoitajana ja vallankäyttäjänä muodostuu. Sillä, miten tiedotusvälineet käsittelevät eri sukupuolta olevia ehdokkaita, on suuri merkitys äänestäjien heistä muodostamille käsityksille. (Isotalus & Aarnio, 2000, 41.) Naispoliitikoista on perinteisesti haluttu korostaa julkisuudessa erilaisia piirteitä kuin miespoliitikoista. Miespoliitikkojen erityisyyteen keskittyvä tutkimus taas on toistaiseksi jäänyt marginaaliseksi. Ylipäätään julkisuuden sukupuolittumiseen liittyvä feministinen julkisuusteoreettinen pohdinta on edelleen suomalaisessa tutkimuksessa melko vähäistä. (Ruoho, 2006, 192.)

Journalismilla ja viestinnällä on valtaa vaikuttaa siihen, kuinka sukupuolet näyttäytyvät politiikassa. Jos media hyödyntää stereotyyppisiä diskursseja tai sukupuolittunutta kirjoittelua poliittisessa raportoinnissa, saattaa se vahvistaa entisestään esimerkiksi naispoliitikkoihin kohdistettuja ennakkoluuloja sekä heikentää naisten asemaa ja roolia politiikassa. (Niemi & Pitkänen, 2005, 127.) Tästä syystä on kiinnostavaa tutkia, millaisia määreitä nuoriin nais- ja miespoliitikkoihin mediajulkisuudessa liitetään ja millaisia vaikuttajapositioita heille tarjotaan.

1.1 Tavoite ja raja

Valitsin tämän tutkimusaiheen, koska olen ollut kiinnostunut politiikasta, politiikan journalismista ja tasa-arvoasioista koko opiskeluaikani. Kandidaatintutkielmassani ”Taivaanlahja Tampereen demareille. Diskurssianalyysi Sanna Marinin mediaesityksistä Tampereen kunnallisvaaleissa vuonna 2013” tutkin sitä, millaiseksi vastavalitun kunnallispoliitikon Sanna Marinin (SDP) julkisuuskuvaa rakennettiin Tampereen kaupunginvaltuuston puheenjohtajakisassa kevättalvella 2013. (Salminen, 2015.) Vaalit voittanut SDP asetti luottamustehtävään ehdolle kolme naisvaltuutettua. Nuori 27-vuotias Marin erottui joukosta henkilönä ja sai puheenjohtajavaaleissa eniten julkisuutta. Tarkastelin Marina koskevia lehti uutisia kunnallisvaalien tulosten julkistamisesta (28.10.2012) valtuuston uuden puheenjohtajan ja uuden pormestarin valintaan (21.1.2013). Uutisointia leimasivat Marinin kokemattomuus politiikassa, hänen poliittinen palonsa ja ikään sekä ulkonäköön liittyvät tekijät.

Kandidaatintyöni tutkimustuloksissa korostui se, kuinka Marin nähtiin vanhan, kriisiytyneen puolueen imagon uudistajana. Aikaisemman tutkimuksen mukaan tätä roolia tarjotaan

nuorille naisille usein. Naispoliitikkoihin on perinteisesti liitetty koko puoluetta uudistavia merkityksiä. Poliitiikan tutkija Mari K. Niemen mukaan naisjohtajia koskevassa uutisoinnissa ovat painottuneet toiveet myönteisestä julkisuudesta ja puolueen imagon kohenemisesta esimerkiksi tasa-arvokysymysten sijaan. (Niemi, 2015, 107.) Tämä tapa esittää naiset *puolueen uudistajina* on korvannut politiikassa ja politiikan journalismissa vanhanaikaisen *kiintiönainen*-diskurssin.

Marin nousee kandidaatintyöni tutkimusaineistossa kuntapolitiikan johtopaikalle, mutta itse analyysi Marinin poliittisista tavoitteista jää pinnalliseksi. Näin käy siitä huolimatta, että Marin esitetään lehtijutuissa haastajana ja muutoksentekijänä, joka haluaa tuoda sosialidemokraattisen liikkeen tähän päivään. Myöhemmin eduskuntavaalijulkisuudessa Marin kuvailee SDP:tä liian oikeistolaiseksi puolueeksi. (Heikkinen, 2015, 54–55.)

Kevään 2015 eduskuntavaaleista kiinnostavat teki se, että pitkään valtakunnan julkisuudessa esillä olleet Sanna Marin, Li Andersson, ja Susanna Koski menivät ensimmäistä kertaa läpi valtakunnallisissa vaaleissa. Minua kiinnosti se, miten tätä ilmiötä julkisuudessa kehystettiin. Ylen Vaaligalleria oli tuolloin ensimmäistä kertaa käytössä eduskuntavaaleissa. Päätin tutkia sitä, sukupuolittuuko politiikan julkisuus Vaaligallerian videoissa. Valitsin tutkimusaineistoon yhdet eniten ääniä saaneet nuoret nais- ja miespoliitikot kaikista suurista puolueista. Koska Vasemmistoliitolla ei ollut tällaista läpimenijää, otin aineistoon eniten ääniä saaneen, alle 30-vuotiaan varallaolijan.

Naisehdokkaiden kohdalla olen tässä tutkielmassa kiinnostunut siitä, miten mediaesitykset suhteutuvat naispoliitikoista tehtyyn aikaisempaan tutkimukseen. Miespoliitikoiden kohdalla lähtökohdat aikaisempaan tutkimukseen ovat erilaiset, koska miespoliitikkojen sukupuolen esittämistä on tutkittu niin vähän. (Nieminen, 2013, 12–13.). Naisten yhteiskunnallista asemaa on pitkään pidetty vahvana epäkohtana, ja se on vaikuttanut feministiseen mediatutkimukseen, politiikan feministiseen tutkimukseen ja sukupuolentutkimukseen. Se, että tutkielmani lähteet pohjautuvat pitkälti tällaiseen feministiseen teoriaperinteeseen, toi haastetta yhtenäisen teorian rakentamiseen. Eri ehdokkaita olisi ehkä ollut mahdollista tarkastella tasavertaisemmin esimerkiksi imagotutkimuksen näkökulmasta, mutta se olisi sulkenut ulos muita kiinnostavia näkökulmia. Media on keskeinen kulttuurin alue, jolla rakennetaan käsitystä sukupuolesta. (Mäkelä, Puustinen & Ruoho, 2006, 7.) Feministinen teoriaperinne on tutkielman kannalta perustelluin ratkaisu, koska siihen liittyvän konstruktivismin ja diskurssianalyysin sisältämien ajatusten mukaan median sukupuolittavat,

epätasa-arvoiset asetelmat tuottavat ja uusintavat valtaa. Valta liittyy olennaisesti myös politiikkaan. Aikaisemman tutkimuksen feministinen painopiste ja miespoliitikkojen mediakuviin liittyvän teorian vähäisyys on hyvä tiedostaa tämän tutkimuksen lähtökohdissa.

1.2 Kaksi tutkimusperinnettä

Politiikka on pitkään mielletty vahvasti miehiseksi alueeksi sekä arkielämässä että akateemisessa tutkimuksessa. Sukupuolentutkimuksessa, feministisessä mediatutkimuksessa, feministisessä politiikan tutkimuksessa ja feministisessä kriittisessä diskurssianalyysissä naisten asema on nähty alisteiseksi miesnormiin nähden. (Juvonen, Rossi & Saresma, 2010, 11–12.) Tästä syystä en tarkastele aineistoni kaikkia kansanedustajaehdokkaita saman teoriaperinteen pohjalta, vaan yhdistän tämän tutkielman viitekehyksessä kaksi eri sukupuolentutkimuksen perinnettä.

Sukupuolentutkimuksen (aiemmin naistutkimuksen) tutkimusperinteessä ja sen tutkimushaaroissa naiset on nähty lähes poikkeuksetta epätasa-arvoisessa asemassa miehiin nähden. Tutkimusperinteen lähtöoletta on ollut, että yhteiskunnan valtarakenteet suosivat miehiä ja asettavat miessukupuolen normatiiviseen asemaan (N), johon naisia verrataan, johon verrattuna kulttuurisesti rakenteellinen sorto syntyy ja jonka suhteen naissukupuolta on pidetty yhteiskunnan miehisillä osa-alueilla toissijaisena. Tämä perusajatus ja siitä seurannut tutkimusperinne ovat syntyneet yhteiskunnalliseen ja historialliseen tarpeeseen. Suurin osa käyttämistäni lähteistä nojaa ja pohjautuu tähän perusajatukseen. Sitä joko testataan hypoteesina tai pidetään valmiiksi annettuna ja kyseenalaistamattomana lähtöolettamana.

Kriittinen miestutkimus on 90-luvulla sukupuolentutkimuksen tutkimusperinteen alle syntynyt tieteenhaara, joka tutkii kulttuurisesti määrittynyttä mieheyttä kriittisesti. Poliittiseen keskusteluun kysymys miesnäkökulmasta on kuitenkin noussut vasta 2010-luvulla. (Nieminen, 2010, 33.) Miestutkimuksessa ei nähdä nais- ja miessukupuolen välillä sellaista yhteiskunnallista sortorakennetta, jossa *naista* pidettäisiin yhteiskunnallisena normina mieheen verrattuna, vaan tieteenala tutkii esimerkiksi erilaisia maskuliinisuuksia. Erkki Railon mukaan miespoliitikkojen ideaalikuva murtui tultaessa 1970-luvulta 2000-luvulle. (Railo, 2011, 224.) Ihanteellisen mieskuvan muuttuminen on seurannut laajempaa

maskuliinisten ihanteiden muutosta. 1980-luvulta lähtien naiseen liitetyt piirteet on voitu nähdä osana ihanteellisena pidettyä mieskuvaa. (Nieminen, 2010, 63.) Samoin nykypäivänä naispoliitikoista ja heidän mediakuvistaan voidaan tulkita miehiseksi pidettyjä piirteitä.

Miestutkimuksen yhtenä tehtävänä on nähty myös patriarkaalisten hierarkioiden purkaminen. (Jokinen, 1998.) Tässä tutkimuksessa se hegemoninen maskuliinisuus tai patriarkaalinen rakenne (N), johon verrattuna miestutkimus tutkii mieheyden ja maskuliinisuuden moninaisuutta, rinnastetaan siihen miessukupuolen normatiiviseen asemaan (N), johon verrattuna nainen nähdään sukupuolentutkimuksessa toissijaisena sukupuolena. Näin myös erilaisten miehen esittämisen tapojen analysoiminen tulee mahdolliseksi.

Eli: Sukupuolentutkimus \Rightarrow Hegemoninen maskuliinisuus \Leftarrow Kriittinen miestutkimus

1.3 Tutkielman rakenne

Luvussa 2. tarkastelen sitä poliittisen julkisuuden muutosta, jonka seurausta myös politiikan henkilöityminen ilmiönä on. Kerron, miksi politiikan journalismin henkilöitymisen ja sukupuolittumisen yhdistäminen on tutkimuksessa perusteltu näkökulma.

Luvussa 3. selitän politiikan journalismin sukupuolettumista käsitelleet aikasemmat tutkimukset. Kerron, miten sukupuoli nousi Suomen poliittiseen julkisuuteen ja sitä kautta akateemiseen tutkimukseen. Esittelen feministisen mediatutkimuksen ja kriittisen miestutkimuksen tutkimusperinteet. Lisäksi listaan ne kulttuurisesti rakentuneet tavat, joilla mies- ja naispoliitikot on yleensä esitetty mediassa. Tässä luvussa tuon esiin tutkimuskysymykset ja tutkimukseni keskeisimmät käsitteet.

Luvussa 4. esittelen aineiston ja perustelen, miksi juuri diskurssianalyysi soveltuu kaikista parhaiten tämän tutkimuksen työkaluksi.

Luvussa 5. esittelen määrällisen analyysin tulokset. Analysoin litteroidut vaalitentihaastattelut kuvailevalla sisällönanalyysillä.

Luvussa 6. esittelen tutkimukseni tärkeimmät tulokset ja peilaan niitä aikaisempaan tutkimukseen. Listaan aineistosta nousevat diskurssit.

Luvussa 7. arvioin tutkimusasetelmaa ja esitän aiheita jatkotutkimukseksi.

2. Poliitiikan julkisuuden muutos

Politiikan medioituminen on noussut viime vuosikymmeninä keskeiseksi viestintätieteiden tutkimuskysymyksiä jäsentäväksi pääkäsitteeksi. (Kunelius, Noppari & Reunanen, 2009, 12, Isotalus, 2017, 21.) Yksi tapa tarkastella julkisuuden muutosta on politiikan henkilöityminen. Koska tutkin sitä, missä määrin valitsemani ehdokkaat henkilöityvät puolueisiinsa ja sukupuolittuuko heitä henkilöivä julkisuus, avaan tässä luvussa sen, miten ymmärrän politiikan julkisuuden muutosta kehystävän medioitumisen tutkimuksessani.

2.1 Poliitiikan medioituminen

Politiikan julkisuuden muutos on ollut suosittu tutkimusaihe 1990-luvulta lähtien (Isotalus, 2017, 20.), ja medioituminen mainitaan lähes jokaisessa käyttämässäni politiikkaa tai julkisuutta käsittelevässä teoksessa. Medioitumisen sisällöstä ei silti ole tarkkaa yksimielisyyttä. (Kunelius, Noppari & Reunanen, 2009, 12.) Hyvin usein median kasvava rooli politiikassa kuvataan julkisuuden rapautumistarinaan, jossa asiakeskeinen ja informoiva julkisuus muuttuu viihteelliseksi, pinnalliseksi ja henkilökeskeiseksi julkisuudeksi. (Reunanen & Harju, 2012, 82.) Kaikki tutkijat eivät kuitenkaan allekirjoita tätä kehityskulkua.

Medioitumisella kuvataan pitkän aikavälin prosessia, jossa media itsenäistyy muista instituutioista ja alkaa noudattaa omaa toimintalogiikkaansa. Samalla muut instituutiot joutuvat entistä enemmän ottamaan median toiminnassaan huomioon. (Kunelius, Noppari & Reunanen, 2009, 12.) Sitä käytetään myös yleisluontoisena kattoterminä kuvaamaan median yhteiskunnallisen ja kulttuurisen merkityksen kasvua sekä sen kaupallistumista. (Kunelius, Noppari & Reunanen, 2009, 12.) Yksinkertaistettuna politiikan medioitumiseksi kutsutaan sitä, kuinka poliitikot ja äänestäjät kohtaavat toisensa aikaisempaa enemmän nimenomaan viestinten, eli median välityksellä. (Paloheimo, 2005, 48.) Puolueiden painokkaimmat viestit välitetään äänestäjille televisiossa, lehtien sivuilla ja internetissä, ei työväentaloilla tai toreilla. Mediajulkisuudesta on tullut medioitumisen seurauksena politiikalle välttämätön resurssi, joka ei ole enää irrotettavissa erilliseksi poliittisesta toiminnasta. (Herkman, 2011, 12.)

Olellainen osa medioitumisen käsitettä on valta. Medialla nähdään olevan enemmän valtaa kuin aikaisemmin. (Kunelius, Noppari & Reunanen, 2009, 11., Salminen, 2005, 51.)

Kehityskulun seurauksena mediasta on tullut keskeinen vallankäyttäjä ja erityisen vaikutusvaltainen politiikassa, kulttuurissa ja taloudessa. (Salminen, 2006, 51., Isotalus, 2017, 19.) Toisaalta media kontrolloi ja haastaa vallankäyttäjiä, toisaalta se toimii itse valtajärjestelmän osana, neljäntenä valtiovaltana (Herkman, 2011, 12.) Median vallasta esitetyt näkemykset ovat vaihdelleet kahden ääripään välillä. Toisaalta media on tulkittu tärkeäksi vallankäyttäjäksi, joka palkitsee tai tuomitsee henkilöitä ja asiakysymyksiä oman 'medialogiikkansa' mukaisesti syrjäyttämällä näin muiden instituutioiden, kuten poliittisen järjestelmän ja hallintokoneiston valtaa. (Kunelius, Noppari & Reunanen, 2009, 11.) Toisen tulkinnan mukaan medialla ei ole itsenäistä valtaa, vaan se pikemminkin toistaa talouden ja politiikan valtakeskustelujen näkemyksiä. (Emt., 11.)

Medioitumista on merkittävydessään verrattu muihin nykyajan suuriin muutoksiin, kuten globalisaatioon, yksilöllistymiseen ja kaupallistumiseen. (Isotalus, 2017, 20.) 1980-luvulle saakka julkisuuden ja medioiden merkitys oli politiikassa selvästi nykyistä vähäisempi. (Koivunen, 2011, 89.) Puolueiden asema oli vakiintunut ja ne saivat julkista rahoitusta. Poliittinen elämä oli ennustettavaa, ja puoluekirja oli avain moniin yhteiskunnallisiin tehtäviin. Poliittisten ideologioiden ja puolue toiminnan vetovoiman hiipuminen alkoivat 1990-luvulle tultaessa korostaa entistä voimallisemmin median merkitystä poliitikkojen tunnettuuden luojana ja puolueiden viestin välittäjänä. Kun puolueiden jäsenmäärät romahtivat, puoluekoneistot hajosivat ja poliittisesti sitoutunut media kuihtui, joutuivat poliitikot tavoittelemaan julkisuutta kaupallisin kriteerein toimivasta mediasta. (Wiberg, 2006, 248., Forsberg & Raunio, 2014, 111.) Poliitikasta tuli uutisaihe muiden uutisaiheiden joukossa. (Pernaa, Pitkänen & Niemi, 2009, 10.) Nykyisin puolueiden koko on pienentynyt ja kannattajakunta hajautunut. Puolueet ovat keskiluokkaistuneet ja niiden aatteet samankaltaistuneet. Suuret puolueet ovat muuttuneet yleispuolueiksi. (Isotalus, 2017, 52.) Kun poliittiset ryhmät ovat menettäneet varman kannattajakuntansa, julkisuudesta on tullut tärkein kanava, jossa luodaan yhteys kannattajiin ja äänestäjiin. (Koivunen, 2011, 89.)

Nykykuotoinen politiikan journalismi kuvaa aikaansa, ja se kuvastaa myös niin sanottua politiikan kriisiä. Yhteiskuntaluokkien heikennyttyä suuret puolueet ovat lähentyneet toisiaan, mikä on johtanut liikkuvien äänestäjien kosiskelemiseen mielikuvilla politikoimalla. 1990-luvun lopulta lähtien imagot ovat korostuneet tutkimuksessa ja niiden merkitys on kasvanut politiikan julkisuudessa. (Isotalus, 2017, 20.) Kun viestintä samanlaistuu ja yleispuolueet tavoittelevat samanlaisia äänestäjiä, mielikuvat nousevat ratkaisevaan rooliin. (Isotalus, 2017, 53.) Suomessa suuret puolueet ovat tällä hetkellä niin

samankaltaisia, että sekä kokoomus että SDP voivat markkinoida presidenttiehdokastaan lauseella ”Työväen presidentti”. (Hovi-Wasastjerna, 2007, 82.) Valtio-opin professori Matti Wibergin mukaan politiikan vahva henkilöityminen korostuu erityisesti oloissa, joissa poliittisten ideologioiden merkitys on vähenemässä. Koska samaan aikaan poliittisten päätösten sisällöt ovat yhä monimutkaisempia ja teknisempiä ja niiden kimmokkeet tulevat yhä enemmän kansainvälisiltä tahoilta, tarvitaan mediaan joku henkilö selostamaan, mistä on kyse. (Wiberg, 2006, 249.) Wibergin mukaan media latistaa politiikkaa keskittyessään henkilöihin asiasisältöjen sijaan. (Wiberg, 2006, 249.)

Uutisoinnin tapojen, tyylin ja sisältöjen on nähty olevan murroksessa. Tietyt medioitumisen ilmiöt, kuten politiikan henkilöityminen ja karnevalisoituminen, mutta myös viihteellistyminen ja skandaalivetoisuus, ovat tavallisia määreitä kuvattaessa politiikan journalismin nykytilaa. (Pernaa, Pitkänen & Niemi, 2009, 10.) Toiset tutkijat näkevät muutoksen hyvänä ja toiset huonona asiana. Anu Kantolan mukaan julkisuudesta on tullut entistä arvaamattomampaa, viihteellisempää, nopeatahtisempaa ja ärhäkämpää. Toimittajat muokkaavat sisältöjä entistä enemmän, ja myös poliitikkojen yksityiselämä on entistä julkisempaa. (Kantola, 2011, 40.) Ville Pernaan ja Mari K. Niemen mukaan politiikan journalismin rajat ovat hämärtyneet ja hierarkiat muuttuneet. Kiellettyjä aiheita ei enää ole samalla tavalla kuin ennen. Yksityisen ja julkisen raja on hämärtynyt ja politiikka käsitteenä laventunut. (Pernaa, Pitkänen & Niemi, 2009, 10.) Yhden näkökulman mukaan poliitikkojen toimintavapaus on kaventunut ja mediat ovat ottaneet tiukemman johtoroolin siinä, millaista julkisuutta politiikka saa. (Kantola, 2011, 40.) Toisaalta uudet teknologiat ovat tarjonneet poliitikoille ja politiikan journalismille uusia julkaisualustoja ja uudenlaisia tekemisen tapoja (Pernaa, Pitkänen & Niemi, 2009, 10.)

Kun suurimpien puolueiden väliset ideologiat erot ovat pieniä ja kannatukset hyvin lähellä toisiaan, nousee puolueen johtavien poliitikkojen medianäkyvyys entistäkin suurempaan arvoon. Vuoden 2000 uudella perustuslailla uusittiin hallituksen muodostamisen pelisääntöjä, ja eduskuntavaaleista muodostui käytännössä pääministerivaalit: Vaalit voittaneen puolueen puheenjohtaja nousee mitä todennäköisimmin maan pääministeriksi. Mari K. Niemen, Ville Pernaan ja Ville Pitkäsen mukaan viimeisimpien (teoksessa viitataan vuoteen 2007) eduskuntavaalien yhteydessä taistelu suurimman puolueen asemasta on ollut vaalien johtava teema. Tämä asia ei ole kymmenessä vuodessa muuttunut, vaan pikemminkin korostunut. Kuten tutkijat ennustavat, mediataidoista tulee todennäköisesti entistä vahvempi

poliitikoksi ja etenkin puoluejohtajaksi valikoitumisen kriteeri. (Pernaa, Pitkänen & Niemi, 2009, 11.)

Nykyinen poliittinen mediakulttuuri olettaa, että poliitikot tulevat äänestäjille tutuksi myös persoonina. (Reunanen & Harju, 2012, 147.) Puolueet henkilöityvät nykyään yhä enemmän puheenjohtajiinsa (Paloheimo, 2005, 49.), ja myös muun poliittisen profiloinnin tarve on kasvanut. (Paloheimo, 2005, 48.) Henkilöityminen jakautuu kahteen luokkaan, individualisoitumiseen ja privatisoitumiseen. Individualisoitumisessa yksilöt korostuvat politiikan sijaan, privatisoitumisessa taas henkilöpiirteet korostuvat ja median huomio kiinnittyy yksittäisten poliitikkojen ominaisuuksiin ja yksityiselämään. (Isotalus, 2017, 85.) Privatisoituminen koetaan usein kielteisenä ilmiönä, koska henkilöiden koetaan vievän tilaa poliittisilta asiakysymyksiltä. (Isotalus, 2017, 49, 93.) Yksittäisten poliitikkojen pelätään saavat yhä enemmän huomiota puolueiden näkyvyyden kustannuksella. (Isotalus, 2017, 51, 54.) Isotaluksen mukaan politiikan henkilöitymisen ja julkisuuden rapautumiskehityksen välille ei voi vetää yhtäläisyysmerkkiä, vaan henkilöitymisessä on hyviäkin puolia. (Isotalus, 2017, 54.) Poliitiikan henkilöt ovat aina olleet tärkeitä poliittiselle narratiiville, ja politiikasta on aina kerrottu henkilöiden kautta. (Isotalus, 2017, 51.) Nykyään poliitikkoa ja poliittisia kysymyksiä ei vain pystytä erottamaan toisistaan. (Isotalus, 2017, 54.) Tämä johtuu osittain siitä, että politiikassakin on alettu mukautua nykyaikaiseen medialogiikkaan. (Isotalus, 2017, 26–27.)

Kuten luvun alussa totesin, tutkijat ovat yksimielisiä lähinnä medioitumisen syntytavasta. Mediatutkijat eivät tee medioitumisen seurauksista kovin ehdotonta yhteenvetoa. Kuneliuksen, Nopparin ja Reunanen mukaan teesi yhteiskunnan alistumisesta medialogiikalle ja teesi eliittien hallitsemasta mediasta ovat tutkimuksellisia näkökulmia, jotka empiirisessä tutkimuksessa johtavat helposti hypoteesin mukaisiin tuloksiin. ((Kunelius, Noppari & Reunanen, 2009, 11.) Heistä on makuasia, näyttääkö tietty, yksittäinen politiikan julkisuuden ilmiö poliitikon sopeutumiselta medialogiikan armoille vai median alistumiselta vallitsevien poliittisten näkemysten äänitorveksi. (Emt., 11.) Myöskään Reunanen tai Harju eivät allekirjoita median rapautumistarinaa. He näkevät, että median ja politiikan suhde on jo pitkään ollut jännitteinen eikä media välttämättä nykyään ole poliitikoille sen huonompi kumppani kuin aiemminkaan. (Reunanen & Harju, 2012, 83.) He uskovat, että politiikan journalismin henkilöityminen, viihteellistyminen ja pinnallistuminen ovat nekin varsin suhteellisia ilmiöitä. (Emt., 83.) Myös puheviestinnän professori Pekka

Isotalus kirjoittaa tänä vuonna ilmestyneessä ”Mediapoliitikko”-teoksessaan, että medioitumisessa ei ole kyse siitä, että media vain jyräisi politiikan yli. (Isotalus, 2017, 31.)

Median ja politiikan suhde on hyvin monimutkainen. Poliitikassa ja julkisuudessa on paljon muuttuvia ja piileviä tekijöitä, eikä politiikan ja mediajulkisuuden suhteesta ei voida julistaa lopullista totuutta. (Herkman, 2011, 13.) Medialla kuitenkin on todellista valtaa sen määrittämisessä, millainen julkisuuskuva poliitikolle muodostuu. Media voi saada sinnikkäällä kielteisellä uutisoinnillaan ministerin eroamaan tehtävistään, kuten Ilkka Kanervan ja Heidi Hautalan tapaukset osoittavat. Tuolloin eron riitti se, että asia näytti – tai saatiin näyttämään – julkisuudessa tarpeeksi huonolta. Median vaikutusvallasta kertoo se, kuinka politiikasta luotavat mielikuvat tarjoavat aineksia ratkaisujen tekemiseen: ministerien erottamiseen, äänestämiseen ja ylipäättään mielipiteisiin. Sukupuolinäkökulmasta mediaesitykset vaikuttavat siihen, millainen mielikuva esimerkiksi nais- ja miesministereistä muodostuu. Jos mies- ja naispoliitikoista puhutaan ja kirjoitetaan jatkuvasti eri tavalla, se voi muuttaa käsityksiämme pysyvästi. Journalismilla ja viestinnällä on valtaa vaikuttaa siihen, kuinka toinen sukupuoli näyttäytyy esimerkiksi ammatillisesti pätevämpänä kuin toinen.

2.2 Poliitiikan journalismin henkilöityminen

Suomalainen politiikan journalismi muuttui 1980-luvun puolivälissä, kun naiset toivat yksityisen mukanaan politiikan mediajulkisuuteen. (Pernaa & Pitkänen, 2006, 46.) Vaikka Suomen hallituksissa oli istunut vaikutusvaltaisia naisministereitä 1970-luvulta lähtien, naispoliitikkoja ei näkynyt juuri muualla kuin naistenlehtien sivuilla ennen 1980-luvun puoliväliä. (Pernaa & Pitkänen, 2006, 46–47.) Vaikka naiset saivat yhtäläiset poliittiset oikeudet miesten kanssa jo vuonna 1906, joitakin poikkeuksia lukuun ottamatta naisille tarjoutui pitkään puolueorganisaatioissa pikemminkin symbolinen taustarooli kuin vaikutusvaltainen rooli. (Niemi, 2014, 16.) 1970- ja 1980-lukujen taitteessa naispoliitikoilla alkoi olla aikaisempaa määrätietoisempi tahto lisätä omaa vaikutusvaltaansa suomalaisessa politiikassa. Kun hierarkkiset roolit puoluetoiminnassa ja puolueorganisaatioissa lopulta kyseenalaistettiin, naisten valtapyrkimykset alkoivat näkyä myös politiikan julkisuudessa. (Pernaa & Pitkänen, 2006, 46.)

Pernaan ja Pitkäsen mukaan naispoliitikot toivat mukanaan kokonaan uuden tavan kirjoittaa suomalaisista poliitikoista. Tätä journalismin rakenteellista muutosta on kuvattu myös

journalismin naisistumisena, joka liittyy myös tabloidisaatioon. (Ruoho & Torkkola, 2010, 9.) Kun aikaisempi politiikkaa käsittelevien kirjoitusten hallitseva teema oli ollut valta, naisia käsittelevien lehtijuttujen seurauksena alettiin käsitellä poliitikkojen henkilökohtaista kokemusmaailmaa. (Pernaa & Pitkänen, 2006, 46.) Uutiset alkoivat siis jakautua koviin ja pehmeisiin uutisiin. Naispoliitikot olivat ennen sanomalehtijulkisuutta saaneet palstatilaa lähinnä naistenlehdissä ja iltapäivälehdissä, ja naisten esiinmarssin vaikutuksesta tämä alkoi heijastua politiikan journalismiin. (Pernaa & Pitkänen, 2006, 48.) Naispoliitikkojen haastatteluisissa mielenkiinto kohdistui naispoliitikkojen yksityiselämään ja poliittiseen toimintaan keskittyvä huomio jäi marginaaliin. (Pernaa & Pitkänen, 2006, 49.) Henkilöivä julkisuus ei kuitenkaan naisten kohdalla välttämättä vielä 1980-luvulla tarkoittanut henkilökohtaista julkisuutta, sillä vielä 1980-luvun puolivälissä oli usein tavallista, että naispoliitikoista kirjoitettiin ryhmänä. (Pernaa & Pitkänen, 2006, 48.) Vaikka poliittiset rakenteet arkoivat 1980-luvulla murtua, Iris Ruoho on pohtinut myös sitä, avautuiko naisille esiinmarssin myötä todella uusia mahdollisuuksia ja tilaa julkisuudessa vai vahvistaako ajatus median feminisoitumisesta ja tabloidisaatiosta entisestään sukupuolittunutta jakoa miesten journalismiin (koviin uutisiin) ja naisten viihteeseen (pehmeisiin uutisiin). (Mäkelä, Puustinen & Ruoho, 2006, 11.)

Henkilöityminen ei ollut ainoa politiikan julkisuutta muuttanut asia, vaan 1970- ja 1980-lukujen vaihteessa nousi esiin myös muita uusia ilmiöitä. Erityisesti toimittajien kriittisyys poliitikkoja kohtaan lisääntyi. (Pernaa & Pitkänen, 2006, 17.) Toimittajat alkoivat hankkia tietonsa politiikasta entistä itsenäisemmin, eivät kaveeranneet poliitikkojen kanssa, osallistuivat puoluepolitiikkaan vähemmän ja kirjoittivat juttunsa poliitikoista vähemmän kunnioittavaan sävyyn. (Pernaa & Pitkänen, 2006, 17–18.) Henkilöesittelyjen ja poliitikkojen yksityiselämän kuvauksien lisäksi muutoksiin kuuluivat myös avoin ivaaminen ja pilkkaaminen sekä aikaisempaa aggressiivisempi taloudellisten kytkösten paljastava journalismi. (Pernaa & Pitkänen, 2006, 17.) Poliitikkojen yksityiselämän kuvaukset ja politiikan tarkastelu poliitikkojen henkilökohtaisten tunteiden kautta johtivat 1990-luvulla sellaisiin kuvauksiin, joissa otetaan hyvin voimakkaasti kantaa henkilökuvan kohteen puolesta tai vastaan. (Emt., 53.) 1980-luku voidaankin nähdä välietappina matkalla 70-luvun poliitikkoja kunnioittavasta poliittisesta journalismista 1990-luvun kuvia kaatavaan politiikan uutisointiin. (Emt., 17.)

Viimeistään 1990-luvun alusta vakiintui sellainen populaaria politiikan julkisuus, joka liittyy perinteisesti yhteiskuntapoliittisiin ymmärrettyihin kysymyksiin vain hyvin etäisesti. (Emt.,

50.). Poliitikon yksityiselämästä ja henkilökohtaisesta kokemuksesta raportoiminen korostuu edelleen naispoliitikkoja käsittelevissä artikkeleissa. (Emt., 50.) Naispoliitikot toivat henkilökohtaisen ja yksityisen mukanaan valtavirtaiseen politiikan julkisuuteen, mutta se ei lisännyt heidän poliittista uskottavuuttaan, vaan useimmiten yksityiselämää koskeva ja voimakkaiden tunteiden kuvauksilla höystetty julkisuus on tuottanut myönteisiä julkisuuskuvia nimenomaan miehistä. (Emt., 53.) Se julkisuus, joka naisten kohdalla näytti vähempiarvoiselta hömppäjulkisuudelta 1980-luvulla, muuttui miespoliitikkojen myönteisen julkisuuden peruspilariksi 1990-luvulla. (Emt., 53.)

2.3 Poliitiikan henkilöitymisen sukupuolittuminen

Myös politiikan henkilöityminen voi sukupuolittua, vaikka rajanveto politiikan journalismin sukupuolittumiseen on häilyvä. Henkilöityminen ei ole automaattisesti huono asia. Se voi tuoda politiikan lähemmäksi lukijaa ja tehdä sisällöistä läpinäkyvämpiä. Henkilöityminen on myös jo niin olennainen osa suomalaista politiikan julkisuutta, että sitä ei usein eroteta erilliseksi näkökulmaksi. Tässä tutkimuksessa politiikan henkilöitymisen sukupuolittuminen nähdään sellaisena journalistisen kerronnan tapana, jossa eri sukupuolet esitetään läheisessä tarkastelussa eri tavalla. Henkilöitymisellä tarkoitetaan myös sitä, miten vahvasti poliittisen henkilön nähdään edustavan koko puoluettaan. Myös se, jos henkilön nähdään edustavan sukupuoltaan, on tämän tutkimuksen kannalta tärkeä näkökulma.

Klassinen esimerkki henkilöivästä ja samalla sukupuolittavasta julkisuudesta on se, kuinka media ei perinteisesti ole ollut kiinnostunut miespoliitikkojen henkilöhaastatteluissa heidän perheellisyyssuunnitelmistaan tai siitä, miten he yhdistävät työn ja perheen. Niitä ei olla nähty relevantteina kysymyksinä. Naispoliitikkojen kohdalla tällaiset kysymykset toistuvat säännöllisin väliajoin. Samoin naispoliitikkojen ulkonäkö ja ruumiillisuus on korostunut käsiteltävänä teemana sekä uutislehdissä että naistenlehdissä. (Railo, 2011, 10.) Ruumiillisuus oli esimerkiksi Anna-lehden julkaisemissa naispoliitikkojen henkilökuviissa toistuva teema 1970-luvulta 2000-luvulle. (Railo, 2011, 10.) Poliitiikan henkilöitymisen sukupuolittuminen on kuitenkin muutakin kuin uutisia, joissa tiedustellaan naispoliitikkojen perheellisyyssuunnitelmista tai kommentoidaan heidän edustavuuttaan. Se syntyy syvällä yhteiskunnan rakenteissa ja vaikuttaa siihen, millaisia vaikuttajapositioita eri sukupuolille yhteiskunnassa tarjotaan.

Mari K. Niemen mukaan naisehdokkaat esiintyvät miehiä enemmän henkilöivässä julkisuudessa. Henkilökuvissa naisjohtajille tarjotaan kriisissä olevan puolueen pelastajan tai puolueen imagon nostattajan roolia, ja erityisesti nuoriin naisehdokkaihin on liitetty toiveita koko puolueen kuvan uudistamisesta. (Niemi, 2014, 48–49, 106, 107, 120.) Toiveet myönteisestä julkisuudesta henkilöityvät naispoliitikkoihin esimerkiksi tasa-arvokysymysten sijaan (Emt., 107.). Jaana Kuusipalon mukaan henkilöivä viihteellinen julkisuus vahvistaa kielteistä julkisuuskuvaa nimenomaan naispoliitikoilla, koska heistä kerrotaan julkisuudessa asioita, jotka eivät miespoliitikkojen kohdalla tulisi kysymykseen. (Kuusipalo, 2011, 54.) Miespoliitikkojen kohdalla yksityisyyden raottaminen ei näyttäydy yhtä kielteisenä. (Kuusipalo, 2000, 54.)

Sanna Marin ei ole ainoa nouseva naispoliitikko, joka on esitetty pelastajana vasemmistopuolueiden kriisiin. SDP:n uudistajaksi esitettiin vuonna 2009 myös Jutta Urpilaista aikakauslehti *Imagen* kannessa otsikolla: ”Kipusisko. Onko Urpilaisesta demareiden pelastajaksi?”. (Image, 2009, 1.) Li Anderssonia taas kuvailtiin *Imagen* kannessa 2014 otsikoin: ”Hän on vasemmiston ainoa toivo. Mutta onko Li Andersson tarpeeksi vahva pelastaakseen aatteen?”. (Image, 2014, 1.) Vuoden 2017 marraskuun Helsingin Sanomien Kuukausiliitteessä Anderssonin henkilöhaastattelussa sama tarina jatkuu: Lehden kannessa Anderssonia nimitetään pelastavaksi punaiseksi enkeliksi ja sisäsivulla vasemmistoliiton viimeiseksi toivoksi. Jutun otsikossa todetaan jälleen, että Andersson on punainen enkeli ja ingressissä kirjoitetaan: ”Li Andersson on vasta 30-vuotias, mutta hänen toivotaan pelastavan suuren aatteen, jolla on uljas historia.” (Kemppainen, 2017, 32.) Jutun mukaan Li Andersson on puolueelle kuin taivaasta pudonnut enkeli. Samalla tavalla Sanna Marin nähtiin taivaanlahjana Tampereen demareille Aamulehden henkilöhaastattelussa kunnanvaltuuston puheenjohtajavalinnan alla.

Osaavien nuorten poliitikkojen esiin nostaminen julkisuudessa on normaalia ja toki myös kiinnostavaa. Nuoret naiset erottuvat ukkopuolueissa, joiden keski-ikä on korkea ja sukupuolijakauma miehinen. Olennaista mediahypessä on se, miten aihe kehystetään. Jatkuvan pelastustarinan liittäminen nousevaan poliitikkoon vie huomion pois todellisista poliittisista kysymyksistä. Pelastusmissio on narratiivi, mutta se ei välttämättä ole totta. Mari K. Niemen mukaan naispoliitikoille sysätty pelastajarooli tuo mukanaan painavan vastuun. Jos pelastusyritys ei onnistu, naisjohtajia kohdellaan mediassa negatiivisemmin ja jatkossa myös vähäisemmällä julkisuudella kuin miesehdokkaita. (Niemi, 2014, 51.) On todettu, että nuorten naispoliitikkojen on helpompi saada henkilöivää julkisuutta kuin miesten, mutta

asiakysymyksissä naisilla on suurempi työ vakuuttaa media osaamisestaan. (Reunanen & Harju, 2012, 128.) Tämä näyttää pätevän edelleen ainakin Suomen korkeasti profiloituissa yleisaikakauslehdissä ja niiden tekemissä naispoliitikkojen henkilöhaastatteluissa.

3. Poliitikan journalismin sukupuolittuminen

Vasta naiskeskeinen feminismi, 1990-luvun kiintiökeskustelut ja naispresidenttiä vaatinut kansanliike nostivat naisten aliedustuksen julkiseen keskusteluun. (Kuusipalo, 2011, 28.) Sukupuolinäkökulma on politiikan julkisuuden tutkimuksessa suhteellisen uusi ilmiö, eikä journalismin merkitystä sukupuolten kulttuurisessa rakentumisessa vielä aina tunnisteta. (Ruoho & Torkkola, 2010, 51.) Kriittisen miesteorian vähäisyydestä kertoo se, että miestä ei ole vielä nostettu sukupuolena julkisen keskustelun kohteeksi. Poliitikan journalismin sukupuolittuminen näkyy siinä, kuinka naisten johtajuutta on perinteisesti pidetty sopivana vain naisiksi määrittyneillä ja kotiin liittyvillä aloilla. (Ross, 2002, 99–100.) Aikaisemmin tämä sulki naiset pois politiikan julkisuudesta, mutta nykyään naispoliitikkojen representaatiot ja vallan epätasainen jakautuminen eivät ole enää näin ilmeisiä.

3.1 Sukupuolinäkökulma Suomen poliittisessa julkisuudessa

Suomessa sukupuolinäkökulma nousi julkiseen keskusteluun melko pian sen jälkeen, kun naispäättäjät alkoivat näkyä sanomalehtien sivuilla. Nimenomaan vaalit muotoutuivat 1990-luvulla naissukupuolen politisoimisen areenoiksi, ja varsinainen keskustelu sukupuolen merkityksestä politiikassa käytiin vuoden 1994 presidentinvaaleissa. (Hellsten, Holli & Wass, 2007, 193., Kuusipalo, 2000, 41.) Tuolloin naisehdokkaat alkoivat ensimmäistä kertaa vakavasti uhata miesehdokkaiden asemaa, ja heitä oli ensimmäisen kerran mukana jo esivaaleissa. (Kuusipalo, 1999, 73.) RKP ja tiedotusvälineet vieroksuivat presidenttiehdokas Elisabeth Rehniä puolueiden ulkopuolisena ehdokkaana ja naisehdokkaana. Tästä nousi julkinen kohu ja kansanliike, joka kääntyi lopulta Rehnin voitoksi, sillä hän hävisi toisella kierroksella Martti Ahtisaarelle vain täpärästi. (Emt., 73.) Kohun jälkeen naisia alettiin nostaa korkeisiin päätöksentekoasemiin, kuten Suomen Pankin pääjohtajaksi, eduskunnan puhemieheksi, ministeriöiden kansliapäälliköiksi ja hallituspuolueiden puheenjohtajiksi. (Emt., 73.)

Sukupuolen rooli korostui jatkuvasti vuoden 1994 vaaleissa, ja vielä vuoden 2000 vaalien mediajulkisuudessa naisehdokkaat joutuivat erityisen ankaran julkisen tarkastelun kohteeksi juuri sukupuolensa vuoksi. (Kuusipalo, 2000, 42.) Tarja Halosen ensimmäinen presidenttikausi muutti suomalaista politiikkaa niin merkittävästi, että sukupuoli ei vuonna 2006 enää noussut keskeiseksi vaalien temaksi. (Emt., 27.) Poliittisten huippuvirkojen

avaamista naisille oli pohjustettu jo vuoden 1994 vaaleissa, mutta vuoden 2000 presidentinvaalit tulivat jäämään historiaan käännekohtana, jolloin sekä huippupolitiikan sukupuolihierarkiaa että maskuliinisia representaatioita alettiin horjuttaa toden teolla: naispresidentin valinta oli tärkeä edistysaskel 'miehille varattujen' poliittisten huippuasemien avaamisessa naisille. (Kuusipalo, 2000, 14 & 58.) Vuoden 2000 presidentinvaalikampanja sisälsi useita odotettavissa olevia piirteitä, joista tärkeimpänä Kuusipalo pitää ehdokkaiden sukupuoleen yhdistyvien teemojen ja kysymysten esiin nostamista. (Emt., 14.) Ehdokkaiden keskinäisessä nokittelussa käytettiin hyväksi kaavamaisuuksia, jotka vahvistavat miesten kuulumista julkiseen, siis valtakunnan politiikkaan, ja naisten siteitä ei-poliittiseen yksityiseen, siis johonkin muuhun kuin poliittisiin huippuvirkoihin tai painavien salkkujen kantajaksi. Perinteisesti sosiaali- tai opetusministerin tehtävät olivat olleet naisille hyväksytyjä vallan paikkoja, mutta tällainen jako oli alkanut murtua 1990-luvulla. (Kuusipalo, 1999, 61, 65, 77.)

3.2 Jako yksityiseen ja julkiseen

Jako yksityiseen ja julkiseen on ollut aikaisemmassa tutkimuksessa totuttu tapa kehystää sitä, miten naispoliitikot ja heidän toimintapiirinsä on historiassa erotettu miespoliitikoista ja miespoliitikkojen toimintapiiristä. Tällä viitataan sellaisiin historiallisesti ja poliittisesti rakentuneisiin tapoihin ja yhteiskunnallisiin rakenteisiin, joiden seurauksena sukupuolten roolit ovat muodostuneet politiikassa erilaisiksi. Jaana Kuusipalon mukaan länsimaisen ja poliittisen ajattelun konstruoima jako miesten julkiseen ja naisten yksityiseen toimintapiiriin sulki naiset pitkään ulos poliittisesta toiminnasta. (Kuusipalo, 2011, 19.) Kun naiset lopulta pääsivät mukaan politiikkaan – Suomessa ensimmäisen naisministerin kautta 1926 – tällaiset dikotomiat olivat näkyvämpiä kuin nykyään. Naisia ei pidetty samanlaisina poliitikkoina kuin miehiä, vaan he olivat äitikansalaisia, joilla oli oma, miesten toimintaa täydentävä tehtävä: lapsista, vähäosaisista ja kansakunnan moraalista huolehtiminen. Miesten tehtävänä nähtiin koko yhteisön edustaminen myös politiikassa. (Kuusipalo, 2011, 99.)

Kuusipalon mukaan historian seurauksena esimerkiksi sellaiset käsitteet kuin politiikka ja poliitikko, ovat rakentuneet sukupuolieron varaan. (Kuusipalo, 2011, 9.) Esimerkiksi arkikielessä naissukupuolisista poliitikoista puhutaan usein naispoliitikkoina, miespoliitikoista vain poliitikkoina. Samasta syystä myös poliitikkojen mediaesitykset ovat sukupuolittuneet. Jako yksityiseen ja julkiseen ei ole vain ideologinen, vaan sen seuraukset

heijastuvat konkreettisesti arkielämän politiikassa. Hallitusten työnjaossa valtiovarainministeri on lähes aina ollut mies ja useimmat sosiaaliministerit naisia. Myös äänestäjillä on erilaisia odotuksia eri sukupuolta olevien ehdokkaiden suhteen: miesehdokkaiden odotetaan hallitsevan paremmin ulkopoliitikkaa ja naisdokkaan hyvinvointipoliitikkaa. (Kuusipalo, 2007, 42.) Ylipäättään hyvinvointivaltion puolustamiseen liittyvät vaalitavoitteet ovat perinteisesti olleet yleisesti hyväksytyjä etenkin naisehdokkailla. (Kuusipalo, 2007, 106.) Näillä stereotyyppisillä käsityksillä nais- ja miesehdokkaiden pätevyysalueista perusteltiin äänestyspäätöstä myös vuoden 2000 presidentinvaaleissa ja etenkin sen toisella kierroksella. (Kuusipalo, 2000, 42.)

Nykyään nähdään, että politiikka on sukupuolittunutta, jos poliittisiin johtotehtäviin valikoituu enimmäkseen vain toisen sukupuolen edustajia tai jos naisten ja miesten ajatellaan edustavan politiikassa eri asioita. Näin on myös, jos poliittiset tehtävät sukupuolittuvat valiokuntien ja ministerien salkkujen mukaan ja puolueen sisäpiiriin kuuluu vain miehiä. Tämä on Kuusipalon mukaan demokratian kannalta ongelmallista, jos se johtaa sellaiseen sukupuolen mukaiseen työn- ja vallanjakoon, jossa toinen sukupuoli on jatkuvasti enemmistönä poliittisissa toimitelmissä ja pitää hallussaan politiikan johtotehtäviä. (Kuusipalo, 2011, 9.)

Kuusipalon mukaan sukupuolittuneisuus ja jakautuneisuus näkyy myös politiikan henkilöitymisessä ja viihteellistymisessä. Hömppäjulkisuus vahvistaa kielteistä julkisuuskuvaa nimenomaan naispoliitikkojen kohdalla, koska naispoliitikoista kerrotaan julkisuudessa asioita, jotka eivät miespoliitikkojen kohdalla tulisi kysymykseen. (Emt., 54.) Yksityiselämää, luonteenpiirteitä ja ulkoista olemusta korostetaan usein naispoliitikkoja koskevissa jutuissa. (Kuusipalo, 2000, 54.) Miespoliitikkojen kohdalla yksityisyyden raottaminen ei näyttäydy kielteisenä. Esimerkiksi perhesuhteiden kuvailu vahvisti vuoden 2000 vaaleissa naispäättäjien kiinnittymistä yksityiseen, mutta Esko Aho sai henkilöjutuissa vain ilmaista mainosta ja vahvistusta pehmeän puolensa olemassaolosta. (Kuusipalo, 2000, 54.)

Jaana Kuusipalo toteaa, että sukupuolittunut julkisuus marginalisoi naiset poliittisina toimijoina, eli vähentää naisten merkitystä politiikassa ja esittää heidät toissijaisina. (Kuusipalo, 2011, 32. Kuusipalo, 2000, 42, 48.) Ajatus liittyy politiikan feministiseen kritiikkiin. Poliitiikan feministisen kritiikin mukaan sukupuolten epätasa-arvo kumpuaa siitä, kuinka mies nähdään aina normina, ja nainen jonakin, jota tähän normiin verrataan. Miehillä

politiikka on aina nähty luontaisena toimintana, mutta naisten poliittinen osallistuminen politiikkaan on vaatinut perusteluja. Aikaisemmassa tutkimuksessa yleisemminkin allekirjoitettu väittäjä on, että naisia pidetään politiikassa sukupuolitettuina, miesten asemasta ja sukupuolettomasta normista poikkeavina toimijoina. (Holli & Wass, 2007, 193., Kuusipalo, 2000, 42.)

Vaikka naisten konkreettinen ulossulkeminen politiikasta on historiaa, voivat dikotomiat piillä vielä nykypäivänäkin erilaisten valintojen taustalla. Esimerkiksi kun Suomessa oli vallassa kaikkien aikojen naisvaltaisin hallitus, miesministerivähemmistö sai kolme kertaa enemmän mediatilaa kuin hallituksen enemmistöä edustavat naisministerit. (Isotalus, 2017, 69.) Suomen naisvaltaisimmassa hallituksessa erikoisavustaja toiminut Annika Saarikko sanoo Salla Turusen haastattelussa, että hallituksessa ja sen kabineteissa ei aikoinaan edes itse ymmärretty, miten historiallinen tapahtuma tuolloin oli kyseessä. (Turunen, 2017, 28.)

3.3 Naispoliitikkojen perinteinen esittäminen mediassa

Naisehdokkaiden saaman medianjulkisuuden on todettu olevan sekä määrältään, laadultaan että sävyiltään erilaista kuin miesehdokkaiden. (Kuusipalo, 2000, 42.) Historia on vaikuttanut siihen, kuinka nais- ja miesjohtajuutta on arvioitu julkisuudessa perinteisesti eri kriteereillä. (Ross, 2002, 99–100.) Naisia on puhuteltu uutisjournalismissa nimenomaan sukupuolensa edustajina ja symbolisina esitaistelijoina, ja heidät on esitetty tyypillisesti puolueen uudistajina ja pelastajina. Naiset on liitetään lehtijutuissa usein yksityiseen, perheeseen ja hoivaan, ja myös naispoliitikkojen ulkonäöstä ollaan oltu kiinnostuneempia kuin miespoliitikkojen. (Mäkelä, Puustinen & Ruoho, 2006, 187, Ross, 2002, 96–97, Ross, 2002, 95.)

Naispoliitikot asemoidaan uutisissa tyypillisesti koko naissukupuolen edustajiksi, heiltä kysytään naissukupuolta koskevia kysymyksiä, ja heitä arvioidaan usein tunne-elämän avulla. (Repo, 2010, 89.) Naispoliitikot myös kertovat itse, että heidät kuvataan usein hyvin tunteellisina, hyökkäävinä (”claws out”) tai muuten vähemmän mairittelevilla termeillä. (Ross, 2002, 99.) Naispoliitikkojen käytös esitetään uutisissa stereotyyppisesti, ja naisten välille kehitellään mediaesityksissä kilpailutilanteita, jotka voivat olla täysin keinotekoisia. Nämä kilpailutilanteet merkityksellistetään uutisdiskurssissa usein ’kissatappeluina’.

(Kostiainen, 2008, 123.) Toisessa yleisessä uutisdiskurssissa nainen esitetään passiivisen uhrin roolissa. (Byerly & Ross, 2006, 44., Ross, 2010, 44.)

Naispoliitikkoja on ollut tapana tarkastella mediassa kriittisemmin kuin miehiä. (Ross, 2010, 100.) Karen Rossin mukaan mies- ja naispoliitikosta uutisoidaan määrällisesti samoilla palstariveillä, mutta juttujen sisällöt ovat erilaisia. Naispoliitikkojen haastatteluissa käytetään miehiä useammin negatiivisia kommentteja aikaisemmilta kollegoilta ja naiset kuvataan herkemmin kielteisillä adjektiiveilla: heidät joko esitetään kielteisesti motivoituneena, aikaansaamattomana tai huonoina tekemään vaikeita päätöksiä. (Ross, 2002, 96, 99.) Naisministerien teot saavat vähemmän palstatilaa kuin miesministerien. (Ross, 2002, 100.) Karen Rossin mukaan vaikuttaa siltä, että naispoliitikot tekevät enemmän töitä kuin miespoliitikot, mutta se ei jostakin syystä nouse julkisuuteen (Ross, 2002, 171.) Lisäksi naispoliitikkojen mukaan media odottaa naisilta parempaa käyttäytymistä, korkeampaa moraalialia ja enemmän rehellisyyttä, sitoutumista ja lojaalisuutta kuin miehiltä. (Ross, 2002, 82.)

Tiivistäen voidaan sanoa, että naispoliitikkojen mediesityksiä hallitsee luonteen, tunteiden, perhesuhteiden ja yksityiselämän käsittelyn hallitsevuus sekä kriittisyys naispoliitikkojen toimintaa, osaamista, kykyjä, poliittisia mielipiteitä ja ajamia asioita kohtaan. (Kostiainen, 2008, 25–26.) Naispoliitikkojen esiintymistä mediassa luonnehtii myös julkisuuden vähäisyys. (Kostiainen, 2008, 25–26.) Sitä, millaisina naispoliitikot suomalaisessa julkisuudessa on 80-luvulta lähtien esitetty, ei ole tutkittu kovin paljon. Karen Rossin havainnot naisten representaatioista voidaan paikantaa myös suomalaiseen mediamailmaan. Ainoastaan Rossin teesit naisiin liittyvästä avoimen kielteisestä journalistisesta puheesta kuvaavat sellaista tyyliä, jota ei voida juuri havaita suomalaisesta politiikan journalismista.

Naispoliitikkojen mediaesitysten ymmärtämisessä olennaista on se, että representaatio rakentuu aina osittain aikaisempien representaatioiden varaan. Jotta uutisia voitaisiin sisäistää, on ymmärrettävä niitä kehyksiä, joilla tarinaa kerrotaan. Pippa Norrisin mukaan (1997) uutisia kehystetään, koska maailmaa selitetään lukijalle tulkintojen avulla (ks. Ross & Byerly, 2006, 39–40.) Nämä tulkintakehykset auttavat ymmärtämään uutisia ja asettamaan niille kontekstin, mutta ne eivät ole arvovapaita tai täysin objektiivisia. (Emt., 39.) Norrisin mukaan sukupuolittavat kehykset ovat puolueellisia, ritualisoituja tapoja, jotka palvelevat miehisiä rakenteita ja miesorientoitunutta vallitsevaa järjestelmää (Emt., 39–40.) Representaation kumuloitava kulttuurinen rakentuminen tekee mediaesityksen

toisintekemisestä haastavaa. Perinteiset, hegemonisen maskuliinisuuden rakenteissa syntyneet narratiivit on helppo sisäistää, mutta ne eivät tarjoa tilaa toisin tekemiselle tai kertomiselle, tai se on vähintäänkin haastavaa.

3.4 Merkitysten irrottaminen normatiivisesta miehestä

Miespolitiikkojen mediaesityksistä ei voida tiivistää yhtä runsaita tulkintoja kuin naispolitiikoista. Kriittisen miestutkimuksen tutkimusperinteen lähtökohtia ei myöskään ole rakennettu naistutkimuksen teoriaperustan päälle, vaan tutkijoiden huomio on kiinnittynyt maskuliinisuuden ja maskuliinisuuksien kulttuuriseen rakentumiseen.

Kriittinen miestutkimus on sukupuolentutkimuksen toistaiseksi marginaalinen tutkimushaara, joka tutkii miesten stereotyyppistä esittämistä. Kriittinen miestutkimus määrittellään miesten tai naisten tekemäksi tutkimukseksi, jossa miestä ja maskuliinisuutta ei oteta annettuna vaan erilaisia maskuliinisuuksia pyritään paikantamaan ja laittamaan kritiikin kautta liikenteeseen. (Nieminen, 2013, 9.) Hegemoninen eli vallitseva maskuliinisuus on mies- ja maskuliinisuustutkimuksen keskeisin käsite. (Jokinen, 2010, 130.) Kriittinen miestutkimus on melko nuori ja hitaasti vakiintunut tieteenala, eikä sillä ole itsenäistä tieteellistä asemaa akateemisessa tutkimuksessa. (Nieminen, 2013, 9.) Se ottaa lähtökohtansa feministisestä tutkimuksesta ja teoriasta, ja se pyrkii soveltamaan niitä miesten ja maskuliinisuuksien tutkimukseen. (Emt., 9.)

Miestutkija Arto Jokisen mukaan kulttuurisesti rakentuneen miehen määrittelyminen ei ole niin helppoa kuin voisi olettaa. (Jokinen, 1999, 128.) Kulttuurisesti rakentuneen maskuliinisuuden määrittelyminen on vielä hankalampaa. (Emt., 128.) On mahdotonta esittää yhtä yhtenäistä määritelmää edes yhdestä normatiivisesta maskuliinisuudesta, koska niitä on monia. (Emt., 130.) Yleensä länsimaisessa kulttuurissa maskuliinisina ominaisuuksina pidetään tunteiden kontrollia, toiminnallisuutta, hallitsevuutta, suoriutumista, rationaalisuutta ja fyysistä voimaa. (Emt., 128.) Nämä antavat viitteitä siitä, mitä hegemoninen maskuliinisuus on. Feminiiniseksi määriteltyjä piirteitä ovat taas olleet yhteisöllisyys, emotionaalisuus ja empaattisuus. (Emt., 129.) Sukupuolentutkijoiden mukaan olisi yhteiskunnallisesti mielekästä, jos pystyisimme nykyistä helpommin liittämään maskuliiniseksi mielletäviä ominaisuuksia myös naisiin ja feminiiniseksi liitettäviä ominaisuuksia myös miehiin. (Saresma, Rossi & Juvonen, 2010, 21.) Tällöin feminiiniseksi

määritellyt piirteet voisivat esimerkiksi mahdollistaa erilaisia maskuliinisuuden toisin tekemisen tapoja.

Mediakulttuurin professori Mikko Lehtosen ”Pikku jättiläisiä” (1995) on ensimmäinen suomalainen esitys maskuliinisuuden kulttuurisesta rakentumisesta. Lehtosen teoksen kirjoittamisen miessukupuoleen keskittyvä tutkimus oli melko tuore tieteenala, ja sitä oli tehty melko vähän. Miestutkimus vakiintui omaksi tutkimusalueekseen 1990-luvulla. (Lehtonen, 1995, 19–20.)

Miestutkimuksessa lähtöasetelma on erilainen kuin naistutkimuksessa, koska miehillä ei ole ollut tapana tuntea itseään syrjityksi tai toissijaiseksi. Heitä on totuttu pitämään normaaleina ja sellaisina normeina, joita itseään ei ole ollut tapana tarkastella lähemmin. Miehet ovat asiaa sen enempää miettimättä tarkastelleet itseään yksinkertaisesti ihmisinä. (Lehtonen, 1995, 18.) Lehtosen mukaan maskuliinisuuksista ei ole helppo kirjoittaa, koska tarkoitukseen sopivat sanat, käsitteet ja ilmaukset tuntuvat puuttuvan kielestämme kokonaan. Tämä huomio on edelleen ajankohtainen. Maskuliinisuudesta kirjoittamista vaikeuttaa ennen muuta se, että miehet on pitkään nähty universaaleiksi eikä oikeastaan sukupuoleksi lainkaan. Vallitseva maskuliinisuuden malli on tässä mielessä ollut kuin ilmaa, jota on hengitetty kaiken aikaa, mutta josta ollaan oltu tietoisia vain poikkeustapauksissa. (Lehtonen, 1995, 18.)

Maskuliinisuutta on pidetty feminiinisyuden vastakohtana. Se on liitetty universaaliuteen, järkeen, aktiivisuuteen, itsehillintään, järjestykseen ja normaaliuteen, kun taas feminiinisyteen on katsottu kuuluvan sellaisia määreitä kuin rajallisuus, emotionaalisuus, passiivisuus ja kaoottisuus. (Emt., 26.) Lehtosen mukaan ’ongelma’ maskuliinisuudesta tuli, kun feministit nostivat sen esiin. 1960-luvulla naiset tulivat työmarkkinoille ja yksityinen–julkinen-jako kyseenalaistettiin. Miehistä tuli ensimmäistä kertaa tutkimuskohteita, objekteja. Jotta olisi voitu ymmärtää naisten alistettua asemaa, oli tutkittava naisten ja feminiinisyuden lisäksi myös miehiä ja maskulinisuuksia. (Emt., 19.)

Lehtosen mukaan hegemoninen maskuliinisuus viittaa miesten hallitsevaan asemaan suhteessa naisiin, ja se tuotetaan suhteessa naisiin ja erilaisiin alistettuihin maskuliinisuuksiin. (Emt., 28.) Maskuliinisuus on asetettu modernissa yhteiskunnassa etusijalle ja feminiinisyttä on pidetty toissijaisena. (Emt., 28.) Vaikka on olemassa monia erilaisia maskuliinisuuksia, osa niistä samaistetaan yleisesti ’aidon’ maskuliinisuuden kanssa. (Emt., 28.) Hegemoninen maskuliinisuus on kuvitteellinen rakennelma (Emt., 29.),

ja verrastan sen tässä tutkielmassa siihen normatiiviseen ja universaaliin Mieheen ja miehiin rakenteisiin, johon naisia ja naisten asemaa sukupuolentutkimuksessa verrataan.

Sukupuoli (gender) ei ole yksiselitteinen käsite, eikä sitä voi ottaa itsestäänselvyytenä. (Saresma, 2010, 7, 14.) Feministisen naistutkimuksen mukaan sukupuolta tuotetaan arjen toiminnan ja kulttuuristen esitysten puitteissa. (Emt., 14.) Tätä tarkoittaa sukupuolen performatiivisuus. Myös maskuliinisuus voidaan nähdä konstruktiona ja diskursiivisten käytäntöjen tuotteena. (Lehtonen, 1995, 28.) Maskuliinisuus voidaan nähdä tuloksena sellaisista todellisuuden esittämisen ja ymmärtämisen tavoista, jotka tuottavat käsityksiä sukupuolisista eroista. (Emt., 28.) Yhtä lailla maskuliinisuus kuin muukin sukupuolittaminen rakentuu kulttuurisesti, ja sitä on toistettava jatkuvasti ja pidettävä yllä eikä se ole olemassa valmiina. (Emt., 28.)

3.5 Miespoliitikkojen perinteinen esittäminen mediassa

Yhteiskuntatieteiden tohtori Jiri Niemisen mukaan kriittisen miestutkimuksen historiasta johtuen miespoliitikkojen tarkasteleminen sukupuolisina toimijoina on mahdollistunut vasta 2000-luvulla. (Emt., 13.) Nieminen tutkii väitöskirjassaan sitä, miksi ja miten kriittinen miestutkimus on mahdollistunut politiikan tutkimuksessa 2000-luvulla. Nieminen on kiinnostunut siitä, millä ehdoilla mies voi ilmestyä diskurssiin sukupuolisena olentona, objektina, ja kuinka mies tai maskuliinisuus voisi ilmaista omaa erityisyyttään eikä ainoastaan olla universaalisen näennäinen sukupuoleton subjekti. (Emt., 16.)

Miestutkimuksesta hankalaa tekee se, että miestä ei ole kyetty käsitteellistämään samaan aikaan sekä sukupuolisena että inhimillisenä olentona. (Nieminen, 2013, 6.) Tietynlainen käsitteellisen miehisyyden tavoittaminen ja analysoiminen on ollut vaikeaa myös alan väitöskirjatutkijoille. Sosiologiassa sekä sukupuolen- ja naistutkimuksessa kehitetyt käsitteet ja teoriat ovat olleet mahdollistamassa miesten ymmärtämistä sukupuolisina toimijoina, subjekteina, sekä tiedon kohteina, objekteina. (Emt., 8.) Poliitiikan tutkimuksessa miessukupuoli ei ole ollut tietoinen itsestään. Tämä on tarkoittanut esimerkiksi sellaisten laadullisten kysymysten sivuuttamista kuin, kuinka miespoliitikon sukupuoli vaikuttaa uralla etenemiseen, hänen verkostoihinsa, kannanottoihinsa, esiintymisiinsä mediassa ja niihin teemoihin, joita hän väittää pitävänsä tärkeinä politiikassa äänestäjilleen. (Emt., 7.)

Miespoliitikkojen mediakuvista on edelleen saatavilla todella vähän tutkimustietoa, ja miehen ymmärtäminen normin sijaan sukupuolena on helpommin sanottu kuin tehty (Nieminen, 2006, 27.) Hegemoninen maskuliinisuus on niitä harvoja kriittisen miestutkimuksen teorioita, jotka on hyväksytty valtavirran sosiologiaan, jota myös sukupuolentutkimus edustaa. (Nieminen, 2013, 6, 11.) Hegemonista maskuliinisuutta edustavilla poliitikoilla on vahva valta-asema myös politiikassa. Nieminen on todennut, että esimerkiksi keskustan ja sosialidemokraattien miespoliitikkojen on haastavaa saada näkyvyyttä vanhaa hegemonista maskuliinisuutta edustavan poliitikkotyypin (Timo Soinin) ja uutta ylemmän keskiluokan metroseksuaalista hegemonista maskuliinisuutta edustavan poliitikkotyypin (Alexander Stubbin) muodostamalta jatkumolta. (Emt., 16.)

Erityisen maskuliinisina kulttuurissamme pidetään miehiä, jotka ovat osoittaneet miehuutensa urheilussa, naismaailmassa tai valtiollisessa elämässä. (Emt., 38.) Niemisen mukaan Matti Vanhanen on erinomainen esimerkki poliitikosta, joka kamppaili varsinkin toisen kautensa viimeisinä vuosina julkisuuden ja yksityisyyden eron hämärtymistä vastaan. Eveliina Talvitien teoksen ”Matti Vanhanen – Mies, joka olisi halunnut olla asia” mukaan Vanhanen olisi halunnut olla mediajulkisuudessa pääministeri, joka oli vailla henkilökohtaisia ominaisuuksia. (Emt., 7.) Hän halusi olla esineen eli feminiinisen objektin sijaan maskuliininen subjekti, johon ei liitettäisi mielikuvilla politikointia. (Emt., 9.)

Kriittinen miestutkimus luo Niemisen mukaan uuden näkökulman sukupuolittuneeseen valtaan, politiikkaan ja politiikan tutkimukseen. Nieminen siteeraa naismaskuliinisuudesta kirjoittanutta Judith Halberstamia (2002), joka huomauttaa osuvasti, että maskuliinisuus ei ole miesten yksinoikeus: Maskuliinisuuden käsitteitä voi soveltaa myös naispoliitikkojen mediakuvien tutkimukseen. (Emt., 37.)

3.6 Sukupuolinäkökulma suomalaisessa tutkimuksessa

Toisin kuin miestutkimuksessa, politiikka ja naisten asema parlamentaarisessa politiikassa oli yksi suomalaisen naistutkimuksen ensimmäisistä tutkimuskohteista. (Kuusipalo, 2011, 31.) Naistutkimus alkoi yleistyä 1980-luvulla, kun naistutkijat alkoivat kiinnittää huomiota politiikan valtavirtatutkimuksen sukupuolisokeuteen ja naisten teoreettiseen ulossulkemiseen akateemisessa tutkimuksessa. (Emt., 33.) Kesti kuitenkin pari vuosikymmentä ennen kuin poliittisen ajattelun ja käsitteiden feministinen kritiikki alkoi

laajemmin kiinnostaa suomalaisia tutkijoita. Media ja sen rooli politiikan näyttämönä nousivat feministitutkijoiden kiinnostuksen kohteeksi 1990-luvun presidentinvaaleissa. (Emt., 33.) Poikkitieteellinen sukupuolentutkimus on lisääntynyt suomalaisessa tutkimuksessa vähitellen. Jaana Kuusipalo, Jiri Nieminen, Mari K. Niemi ja Erkkä Railo ovat tutkineet 2010-luvulla ilmestyneissä väitöstutkimuksissaan politiikan sukupuolinäkökulmaa. Median, esittämisen ja sukupuolen suhdetta käsitellään myös yhä useammassa pro gradu -tutkielmissa ja oppikirjoissa.

Kuusipalo toteaa vuonna 1999 ilmestyneessä artikkelikokoelmassa, että politiikan ja talouden sukupuolispesifi pohdinta ja tutkimus on Suomessa vielä varsin vähäistä. (Kuusipalo, 1999, 168.) Jiri Nieminen kirjoittaa väitöstutkimuksessaan vuonna 2013, sukupuolinäkökulma on jäänyt politiikan tutkimuksessa perinteisesti marginaaliin. Kuusipalon mukaan sukupuolinäkökulman lisääminen on osoittautunut vaikeaksi erityisesti politiikan ja talouden tutkimuksen traditioissa, vaikka yhä selvempää on, että näillä aloilla sukupuolesta tuotetun tiedon merkitys kasvaa jatkuvasti. (Kuusipalo, 1999, 168.) Ajatus on edelleen ajankohtainen. Sukupuoli näkyy edelleen tarpeettoman vähän suomalaisessa tutkimuksessa, poliittisessa valmistelussa ja virkamiesteksteissä. Syynä voi olla se, että sukupuolta, sukupuolinäkökulmaa ja tasa-arvoa pidetään ehkä jo itsestäänselvyyttenä, jota ei ole syytä miettiä sen tarkemmin. Akateemisen ilmapiirin lisäksi sukupuolinäkökulman painottamista tutkimuksessa vaikeuttaa myös se, että miehiä ja maskuliinisuuksia ei ole nostettu kunnolla sukupuolena julkisen keskustelun kohteeksi. (Kuusipalo, 1999, 68.)

Sukupuoli on samanlainen ihmisiä jakava tekijä kuin ikä, etnisyys tai koulutustasokin. Jos se häivytetään näkökulmana kokonaan, paljon oleellista tutkimustietoa jää näkymättömiin. Jos sukupuoli-, nais- ja miesnäkökulma eivät onnistu kiinnittymään poikkitieteelliseen tutkimukseen, esimerkiksi arviot siitä, miten ja miksi naiset menestyvät tai eivät menesty eduskuntavaaleissa tai muissa vaaleissa jäävät arvailujen ja uskomusten varaan. (Kuusipalo, 2011, 168.)

3.7 Tutkimuskysymykset

Tutkin tässä tässä pro gradu -tutkielmassa sitä, miten poliittisessa nosteessa olevat nuoret kansanedustajaehdokkaat esitettiin Ylen Vaaligallerian vaalitenttivideoissa eduskuntavaaleissa keväällä 2015. Tarkastelen sitä, miten ehdokkaat aineistossa henkilöitiin, ja analysoin sitä, esitetäänkö ehdokkaat sukupuolensa kautta vaaliteksteissä eri tavalla.

Tutkimukseni tärkeimmät käsitteet ovat sukupuoli, journalismin sukupuolittuminen, medioituminen ja henkilöityminen. Nämä käsitteet kytkeytyvät tutkimuksessa mediatutkimuksen, politiikan tutkimuksen, sukupuolentutkimuksen ja kriittisen miestutkimuksen tutkimustraditioihin.

Tutkimuskysymykset:

- 1) Miten ehdokkaat esitetään aineistossa? Henkilöityivätkö jotkut haastateltavat puolueeseen enemmän kuin muut?
- 2) Millaisia diskursseja aineistosta nousee?
- 3) Sukupuolittuuko vaalijulkisuus Ylen Vaaligallerian edustamassa politiikan journalismissa?

Vastaan ensimmäiseen tutkimuskysymykseen laadullisella sisällönanalyysillä. Toiseen ja kolmanteen tutkimuskysymykseen vastaan muodostamalla niitä diskursseja, joilla haastateltavat aineistossa esitetään.

Arvioin vaalitenttivideoiden sukupuolittumista seuraavien jakolinjojen kautta: asijulkisuus – henkilöjulkisuus, asiakysymykset – yksityiset kysymykset ja kova politiikka – pehmeä politiikka. Tässä käytän apuna määrällistä kysymysanalyysia. Litteroin vaalihaastattelut, taulukoin haastateltavilta kysytyt kysymykset, ja vertailen määrällisesti, miten poliittiset teemat jakautuvat haastatteluissa.

Tarkastelemani ehdokkaat ovat Li Andersson (Vas.), Joonas Mielonen (Vas.), Tiina Elovaara (PS, nykyään Sin.), Simon Elo (PS, nykyään Sin.), Susanna Koski (Kok.), Wille Rydman

(Kok.), Katri Kulmuni (Kesk.), Antti Kurvinen (Kesk.), Sanna Marin (SDP) ja Ilmari Nurminen (SDP).

(Puolueiden lyhenteet: Wiberg, 1996.)

4. Menetelmä

Selvitän tässä tutkielmassa kolmella eri menetelmällä sitä, miten politiikan henkilöityminen ja politiikan sukupuolittuminen ilmenevät Ylen Vaaligallerian vaalitenttivideoissa. Litteroitu haastattelumateriaali ei ole samalla tavalla arvottava aineisto kuin lehtiaineistot, vaan journalismia kehystävät tulkinnat ja valinnat liittyvät haastattelukysymyksiin. Analysoin aineiston ensin määrällisesti kysymysanalyysillä, eli poimin aineistosta kaikki haastattelukysymykset ja teemoittelen ne taulukoksi. Lopuksi analysoin litteroidut studiohaastattelut kuvailevalla sisällönanalyysillä ja diskurssianalyysillä. Koostan litteroiduista haastatteluista diskursseja ja tarkastelen, voidaanko diskurssien nähdä sukupuolittavan poliitikkojen mediaesityksiä ja laajemmin vaalijournalismia. Määrällinen analyysi toimii työssä laadullisen analyysin tukena. Analyysin perusteella teen päätelmiä kysymysten ja teemojen sukupuolittuneisuudesta. Määrittelen tässä luvussa sen, miten ymmärrän diskurssianalyysin tutkimusaineistoni kontekstissa

4.1 Aineiston kuvailu

Aineistoni koostuu kymmenestä neljän minuutin pituisesta studiohaastattelusta. Rajasin aineiston valitsemalla kansanedustajaehdokkaista ne, jotka olivat nuorimpia, jotka saivat eniten ääniä ja jotka menivät ensimmäistä kertaa läpi vaaleissa. Myös tunnettuus oli yksi valintakriteeri. Vaikka tarkoitukseni oli tarkastella vain suurten puolueiden ehdokkaita, lisäsin aineistoon vasemmistoliiton, koska Li Andersson oli jo valmiiksi hyvin tunnettu nuori poliitikko. Keskustalla oli kaksi alle 30-vuotiasta läpimenijää, joista valitsin aineistoon vanhemman, mutta enemmän ääniä ja katselukertoja Vaaligalleriassa saaneen Antti Kurvisen.

Etsin ehdokkaat ikähaitarilta 18–30, koska 30. ikävuotta pidetään usein politiikassa ja poliittisissa nuorisjärjestöissä nuorisopoliittikkouden ylärajana. Yli 30-vuotiaista naispoliitikoista ei tosin löytynyt tunnettuja ehdokkaita, jotka eivät olisi tulleet valituksi jo aiemmin. Vasemmistoliitolla taas ei ollut toista alle 30-vuotiasta, miespuolista läpimenijää. Siksi valitsin alle 30-vuotiaan vasemmistoliiton ehdokkaan, joka sai sekä eniten ääniä vaaleissa että eniten katsojia Ylen Vaaligalleriassa (20.1.2016 mennessä). Tarkastelemani ehdokkaat ovat Li Andersson (Vas.), Joonas Mielonen (Vas., varalla), Tiina Elovaara (PS),

Simon Elo (PS), Susanna Koski (Kok.), Wille Rydman (Kok.), Katri Kulmuni (Kesk.), Antti Kurvinen (Kesk.), Sanna Marin (SDP) ja Ilmari Nurminen (SDP). Tallensin ja litteroin kaikkien aineiston ehdokkaiden videot Ylen Vaaligalleriasta. Käytin aineiston rajaamisessa apuna Ylen Vaalipalvelua.

Puhuttelen aineistoa analyysissä näillä kysymyksillä: Esitettiinkö nais- ja miespoliitikoille yhtä lailla kovaa ja pehmeää politiikkaa, siis esimerkiksi talous- ja sosiaalipolitiikkaa, koskevia kysymyksiä? Miten hyvin kysymykset liittyvät poliitikkojen omiin osaamisalueisiin? Miten paljon nais- ja miesehdokkailla esitettiin yksityiselämään liittyviä kysymyksiä? Kysyttiinkö haastateltavalta paljon erilaisia kysymyksiä vai keskittyivätkö kaikki kysymykset yhteen tai kahteen aiheeseen?

Laadullisessa osiossa tarkastelen sitä, miten ehdokkaat aineistossa esitettiin ja henkilöitiin. Määrällisessä osiossa tarkastelen haastattelukysymyksiä ja –teemoja tarkemmin. Videoiden vertailtavuuteen vaikuttaa se, että vaalivideoita on tehty useissa Ylen maakuntatoimituksissa, joten sekä haastattelijat että taustatoimitus vaihtelevat videokohtaisesti. Myös jo puoluevalinta saattaa vaikuttaa siihen, mitä kysymyksiä haastateltavalle valitaan.

Ylen Vaaligalleria on Ylen lanseeraama poliittisen journalismin muoto, jonka konseptina eduskuntavaaleissa 2015 oli pitää jokaiselle ehdokkaalle tasan neljän minuutin pituinen vaalitentti. Se oli eduskuntavaaleissa käytössä ensimmäistä kertaa keväällä 2015. Vaaligalleriaa markkinoitiin sen demokraattisuudella, koska se antoi tasavertaiset mahdollisuudet jokaiselle ehdokkaalle. Kaikki ehdolla olevat henkilöt kutsuttiin studiohaastatteluihin ja kaikkien haastattelut löytyivät saman verkkosivun alta vaalikoneen yhteydestä. Keväällä 2015 haastateltiin 1823 ehdokasta, joista nuorimmat olivat 18-vuotiaita ja vanhin 95-vuotias. Tutkimusaiheeni kannalta kiinnostavaa on se, mitä nuorista nousevista poliitikoista haluttiin sanoa neljässä minuutissa. Diskurssianalyysin menetelmin voidaan tarkastella ja tyypitellä niitä sukupuolittavan esittämisen tapoja, joita vaalitenttivideoissa voidaan olettaa esiintyvän.

4.2 Diskurssianalyysi

Diskurssianalyysiä käytetään tutkimusmetodina silloin, kun aineistoa halutaan analysoida laadullisesti ja siitä halutaan irrottaa mahdollisimman tarkasti siinä tuotettavia merkityksiä. Määrittelen diskurssianalyysin tässä tutkimuksessa sellaiseksi kielen käytön ja muun merkitysvälitteisen toiminnan tutkimukseksi, jossa analysoidaan yksityiskohtaisesti sitä, miten sosiaalista todellisuutta tuotetaan erilaisissa sosiaalisissa käytännöissä. (Jokinen, Juhila & Suoninen, 1999, 9–10.) Tässä tutkimuksessa kielenkäyttö nähdään sosiaalisen konstruktionismin viitekehyksessä ja lähtökohta on, että kieli muotoutuu sosiaalisissa prosesseissa ja rakentaa sosiaalista todellisuutta. (Emt., 10.) Toisaalta kielenkäyttö representoi eli edustaa ja esittää jotakin olemassa olevaa, mutta toisaalta se myös muokkaa sitä. Laadullinen tutkimusote on aiheellinen silloin, kun aineistoa halutaan arvottaa ja siitä halutaan irrottaa erilaisia tulkintoja ja narratiiveja. Vaikka määrällinen analyysi tukee laadullista tulkintaa, yksinkertainen miesten ja naisten laskeminen televisioruudusta ei yksinään vastaa kysymykseen siitä, millaisina naiset tai miehet siellä esitetään. (Mäkelä, Puustinen & Ruoho, 2006, 9.)

Diskurssianalyysi on vahvasti aineistolähtöinen tutkimusmetodi ja sitä käytetään tutkimuksen jäsentämisessä tyypillisesti silloin, kun aineistoa halutaan lähteä tutkimaan sen omista lähtökohdista. (Jokinen, Juhila & Suoninen, 1999, 42–43.) Diskurssianalyysi ei itsessään ole varsinainen teoria, jota voitaisiin testata aineistoon jollakin tietyllä hypoteesilla, vaan se mahdollistaa vapaamman tulkintojen tekemisen aineistosta. Käytännössä aineiston olennaiset laadulliset jäsennykset rakennetaan aineiston analyysin tuloksena ilman, että ilmiötä lähdetäisiin lähestymään valmiin teorian avulla. (Emt., 39.) Diskurssianalyysi on siis menetelmä, jossa teoria rakentuu aineisto edellä. Vaikka diskurssianalyysi ei ole aineistoa vahvasti määrittävä teoria, on silti vakiintunut tapoja, joilla diskursseja voidaan eritellä. Aikaisemmassa tutkimuksessa on myös voinut vakiintua tiettyjä diskursseja, jotka kannattaa ottaa omassa työssä huomioon. Analysoitavaksi voi riittää pienikin aineisto, koska mitä tarkemmin tekstiä on mahdollista analysoida, sitä enemmän merkityksiä siitä usein saadaan irti. Esimerkiksi tutkittaessa poliitikkojen mediakuvia aikaisempi tutkimus on hyvä tiedostaa, mutta historia ei välttämättä selitä sitä, miten naispoliitikot tänä päivänä esitetään mediassa tai millä tavalla journalismin sukupuolittuminen nykypäivänä näkyy, jos näkyy ollenkaan.

Diskurssianalyysi mahdollistaa tekstien sisällä piilevien kulttuuristen tulkintojen ja merkitysten analysoimisen, koska diskurssin nähdään sisältävän sisäänrakentuneella tavalla

kieleemme kulttuurisesti latautuneita mielikuvia ja merkityksiä. (Emt., 21.) Yksittäinen diskurssi voidaan nähdä puhetapana ja merkityksellistämisen tapana, joka muotoutuu pitkän ajan kuluessa sosiaalisissa prosesseissa ja joka rakentaa sosiaalista todellisuutta. (Emt., 18.) Samasta asiasta voi olla samaan aikaan olemassa useita, toisiaan täydentäviä tai toisilleen vastakkaisia puhetapoja eli diskursseja. Mediaesityksen kannalta merkittävää on, että diskurssit ovat tulosta niistä tavoista, joilla todellisuutta on esitetty eli representoitu. (Lehtonen, 1995, 28.) Diskurssi sisältää tiettyjä, monille ihmisille yhteisiä oletuksia, jotka näkyvät diskurssille ominaisissa lausumissa. Tällaiset merkkijärjestelmät eivät vastaa todellisuutta täydellisesti, mutta ne eivät myöskään ole täysin riippumattomia aineellisesta todellisuudesta. (Jokinen, Juhila & Suoninen, 1999, 40.) Tämä johtuu siitä, että diskurssin luonne on lähellä representaation olemusta: Toisaalta se edustaa ja esittää jotakin olemassa olevaa ja toisaalta se muokkaa ja rakentaa sitä.

Tutkijoiden mukaan sosiaalinen konstruktionismi ei ole diskurssianalyysistä erillinen metodologinen lähestymistapa, vaan sen taustalla vaikuttava teoreettis-metodologinen viitekehys. (Emt., 38.) Tämä näkemys ohjaa sitä, miten tutkimuskohde valitaan, miten tutkimuskysymykset muotoillaan, millaisissa työkaluilla aineistoa analysoidaan ja miten tutkijan nähdään vaikuttavan omiin tutkimustuloksiinsa. (Emt., 40.) Sosiaalisen konstruktionismin mukaan meillä ei ole mahdollisuutta kohdata tutkimaamme todellisuutta muuten kuin vain jostakin näkökulmasta merkityksellistettynä. (Emt., 39.) Tämän lisäksi voimme lähestyä sitä vain niiden symbolien ja merkkien kautta, jotka ovat meille kulttuurisesti mahdollisia. (Emt., 39.) Mitään aihetta ei voi lähteä tulkitsemaan ilman ymmärrystä sanoista, jotka selittävät ja samalla arvottavat ilmiötä.

4.3 Feministinen kriittinen diskurssianalyysi

Sosiaalinen konstruktionismi on niin sisäänrakentunut osaksi sukupuolentutkimusta ja niitä poikkitieteellisissä tutkimuksenaloja, jotka yhdistyvät sukupuolentutkimukseen, että sitä ei olla usein nähty edes tarpeelliseksi nostaa esiin osana tekstiä tai teosta. Toisaalta ilmiön selittäminen on vaikeaa, koska se nähdään olevan kulttuuriimme sisällä, eikä sitä ole kokemusperusteisuuden takia helppoa nimetä tai tulkita. Tutkimukseni taustalla vaikuttaa ajatus siitä, että se tapa, millä sanoilla puhumme nais- ja miespoliitikoista tai ylipäätään naisista ja miehistä, vaikuttaa siihen, minkälainen sävy meiliimme tietyistä asioista jää ja minkälaisia mielikuvia meille niistä muodostuu. Tämä on osittain tai suurelta osin

tiedostamatonta. Nämä mielikuvat vaikuttavat moniin asioihin käytännön tasolla, ja se tekee niistä ongelmallisia. Miehillä voidaan antaa enemmän ja relevantimpia vaikuttamisen paikkoja kuin naisille, koska miespoliitikot voidaan kokea kyvykkäämmäksi ja uskottavammaksi kuin naispoliitikot. Sukupuolittuneisuus ei liity vain politiikkaan, vaan sukupuolistereotyytiat ja sukupuoliroolit ovat osa elämäämme lapsesta lähtien. Ne vaikuttavat siihen, missä määrin ihmiset uskovat omiin kykyihinsä, mitä valintoja ihmiset elämässään tekevät, ja esimerkiksi siihen, minkälaiseen koulutukseen tai millaisille työurille he ajautuvat. Esimerkiksi työelämän eriytyminen eli segregoituminen on todellinen ongelma, ja sen juuret ovat historiassa, perinteessä ja sukupuolittavissa yhteiskunnallisissa rakenteissa.

Feministisessä kriittisessä diskurssianalyysissä oletetaan, että valta jakautuu kulttuurimme sosiaalisissa rakenteissa epätasaisesti sukupuolten kesken. (Emt., 86.) Samanlainen lähtöolettaama vallitsee feministisen mediatutkimuksen, feministisen politiikan tutkimuksen ja suurilta osin myös sukupuolentutkimuksen taustalla. Osassa lähteenä käyttämistäni tutkimuksista naisia verrataan normatiiviseen mieheen ja miesten hallitsemiin yhteiskunnallisiin rakenteisiin hienovaraisemmin, osassa suoremmin. Ymmärrän sukupuolen käsitteen tässä tutkielmassa feministisen naistutkimuksen avaaman kriittisen näkökulman mukaan, jossa sukupuoli nähdään sosiaalisesti ja kulttuurisesti tuotettuna keinotekoisena jaotteluna. Sukupuolittuneiden representaatiokäytäntöjen, eli sukupuoli-ideologiaa tuottavien käytäntöjen, analyysi kulkee tämän taustalla.

Diskurssit ovat tulosta niistä tavoista, joilla todellisuutta on esitetty eli representoitu. Samalla ne ohjaavat niitä tapoja, joilla todellisuudesta puhutaan nyt ja tulevaisuudessa. (Lehtonen, 1995, 28.) Ylen studiossa järjestetty vaalitentti ei ole merkityksistä vapaa alue, vaan se on journalistinen tuote, joka esittää ja rakentaa sosiaalista todellisuutta. Litteroitu vaalitenttivideo on litteroitu haastattelu, josta on irrotettavissa diskursseja kuten kirjoitetuista lehtiteksteistä. Kun diskurssianalyysin kohteeksi otetaan lehtijuttu, sen sisältämä arvottava materiaali on esimerkiksi sanoja ja metaforia. Ne pohjautuvat niille tulkinnoille, joita toimittaja on haastattelujen pohjalta tehnyt. Kun diskurssianalyysin kohteeksi otetaan vaalitentti, arvottavat valinnat on tehty pääosin ennen studiohaastattelua. On päätetty kysyä tiettyjä kysymyksiä tietyiltä ihmisiltä. Toki valintoja on voitu tehdä myös haastattelu aikana. Tärkeitä valintoja haastattelun aikana ovat toimittajan tekemät päätökset siitä, mihin aiheisiin kysytään spontaaneja lisäkysymyksiä.

Lopullinen tuote, neljän minuutin pituinen vaalihaastattelu, antaa tietynlaisen kuvan tietystä poliitikosta. Ylen Vaaligalleria oli osa Ylen vaalikonetta, eli sitä tarjottiin eduskuntavaaleissa ihmisten äänestyspäätöksen tueksi. Vaalitenttivideoilla oli siis merkitystä ehdokkaiden poliittiselle profiloitumiselle. Ylen rooli julkisrahoitteisena toimijana korostaa journalistisen toiminnan merkitystä. Siksi on kiinnostavaa tutkia sitä, minkälaisia mielikuvia eri ehdokkaista äänestäjille annettiin.

5. Analyysi

Esittelen analyysin aluksi määrällisen kysymysanalyysin tulokset. Sitten analysoin tutkimusaineiston kuvailevalla sisällönanalyysillä. Arvioin vaalitenttivideoiden sukupuolittumista seuraavien jakolinjojen kautta: asiajulkisuus – henkilöjulkisuus, asiakysymykset – yksityiset kysymykset, kova politiikka – pehmeä politiikka. Teen tuloksista yhteenvedon kappaleessa 6.

5.1 Määrällinen kysymysanalyysi

Poimin litteroidusta aineistosta toimittajien kansanedustajaehdokkaille esittämät kysymykset ja taulukoin kysymykset aihepiireittäin. (Liite 1.) Näin sain kokonaiskuvan sekä siitä, mistä aihepiireistä ehdokkailta kysyttiin, että siitä, mistä aiheista kultakin yksittäiseltä ehdokkaalta kysyttiin.

Taulukko 1. Käsiteltyjen teemojen määrä

	Käsiteltyjen teemojen määrä
Li Andersson	9
Joona Mielonen	7
Sanna Marin	8
Ilmari Nurminen	9
Susanna Koski	8
Wille Rydman	7
Katri Kulmuni	9
Antti Kurvinen	6
Tiina Elovaara	10
Simon Elo	9

Taulukko 2. Esitettyjen kysymysten määrä

	Esitettyjen kysymysten määrä
Li Andersson	14
Joona Mielonen	12
Sanna Marin	10
Ilmari Nurminen	10
Susanna Koski	14
Wille Rydman	13
Katri Kulmuni	15
Antti Kurvinen	8
Tiina Elovaara	14
Simon Elo	17

Kuten liitteestä 1. käy ilmi, haastattelujen teemoista useimmiten toistuivat Venäjän muuttunut rooli Euroopassa tai Suomen turvallisuusuhkat (6/10), perustulo (4/10), julkiset liikennehankkeet (4/10), Nato (4/10), verotus ja veronkiristykset (3/10), omaan puolueeseen liittyvät kysymykset (3/10) ja maahanmuuttopolitiikka (3/10).

Esiin nousi myös muutamia muita huomioita. Naispoliitikkojen haastatteluissa esitettiin hieman enemmän kysymyksiä (67–60) ja käytiin läpi hieman enemmän aiheita kuin miespoliitikkojen haastatteluissa (44–38). Eniten kysymyksiä esitettiin Simon Elolle (17), Katri Kulmunille (15), Li Anderssonille (14), Susanna Koskelle (14) ja Tiina Elovaaralle (14). Samaa aihetta koskevia kysymyksiä kysyttiin eniten (3 kertaa tai enemmän) Katri Kulmunilta (yksityiselämä, aluepolitiikka), Li Anderssonilta (veronkiristykset, valtionvelan lisääminen) ja Susanna Koskelta (työntekijöiden etuisuuksien leikkaaminen, Suomen turvallisuusuhkat). Lisäksi useampaan kertaan samasta aiheesta kysyttiin Joona Mieloselta (valtionvelka), Wille Rydmanilta (maahanmuuttopolitiikka) ja Simon Elolta (kehitysapu).

5.2 Naispoliitikkojen kuvaileva analyysi

Li Andersson (Vas.)

Anderssonin haastattelu aloitetaan kysymällä, aiheuttaako puolueen nuorisojärjestön puheenjohtajuus ja laaja medianäkyvyys haastateltavalle paineita tulevaan vaalikampanjaan ja vaalien tulokseen. Andersson vastaa, että paineita on kyllä hieman, mutta hän yrittää tehdä innostavan kampanjan. Andersson pitää tärkeimpänä sitä, että saa tuotua vasemmistoliiton poliittisia tavoitteita julkisuuteen. Seuraavaksi toimittaja kysyy, miten Andersson pitää huolta jaksamisestaan. Haastattelun kärkikysymykset asemoituvat poliitikon yksityisasioihin. Toimittaja olisi voinut esimerkiksi luontevasti jatkaa Anderssonin ensimmäisestä vastauksesta ja kysyä, mitkä ovat vasemmistoliiton tärkeimmät tavoitteet näissä vaaleissa ja miten ne aiotaan saavuttaa. Myös kysymykset esimerkiksi mahdollisesta tulevasta hallitusyhteistyöstä olisivat olleet mahdollisia, esitettiinhan tämä kysymys esimerkiksi Susanna Koskelle ja Wille Rydmanille. Toimittaja olisi voinut improvisoida Anderssonin jatkokysymyksen viedäkseen haastattelua enemmän yleiseen, ajankohtaiseen politiikkaan, mutta teki toisenlaisen valinnan.

Kolmas haastattelukysymys käsittelee sosiaalista mediaa ja neljäs taloutta. Toimittaja kysyy, miten paljon valtion velkaa on varaa lisätä. Andersson vastaa, että velkaa on käytettävä järkevämmiin kuin nyt on tehty. Toimittaja kysyy, mihin sitä pitäisi käyttää. Andersson vastaa lyhyesti. Toimittaja kysyy, eikö velan määrä hirvitä. Kun Andersson vastaa, että Suomessa velkaannutaan siksi, että veroja on alennettu, eli verotuotot ovat laskeneet, toimittaja keskeyttää ja kysyy, pitäisikö veroja kiristää. Toimittaja kysyy täsmentäviä kysymyksiä. Sitten toimittaja kysyy, mistä Andersson olisi valmis säästämään, minkä jälkeen puhutaan perustulosta. Seuraava kysymys käsittelee Varsinais-Suomen liikennehankkeita. Loput kysymykset koskevat viinien myynnin siirtämistä ruokakauppaan ja ruokakauppojen aukioloaikojen vapauttamista, mihin molempiin Andersson vastaa kieltävästi.

Anderssonin haastattelusta nousee päällimmäisenä esiin se, että häneltä kysyttiin koko aineiston henkilökohtaisimmat kysymykset heti haastattelun aluksi. On totta, että Andersson on ollut paljon esillä mediassa ja myös kovassa poliittisessa nosteessa, mutta kaikkien muiden, myös tunnetumpien ehdokkaiden haastattelut aloitetaan asiakysymyksillä. Jää epäselväksi, mitä Anderssonista halutaan saada selville. Toisaalta kysytään henkilökohtainen

kysymys, jolla ei ole tekemistä politiikan uskottavuuden kanssa, toisaalta Andersson positioidaan enemmän opposition kuin vasemmistoliiton edustajaksi, koska Anderssonia ei kysymysten kautta kytkeä omaan puolueeseensa. Anderssonilta kysytään suhteellisen vähän kovia kysymyksiä. Häneltä ei esimerkiksi kysytä Venäjän roolista Euroopassa, Natosta, turvapaikanhakijoista tai hänen omasta puolueestaan. Nämä olivat aineistossa yleisimmin esiintyviä kysymyksiä. Sen sijaan häneltä kysyttiin sosiaalisesta mediasta, ja kysymyksen tarkoituksena ehkä oli testata, miten sitä miten ehdokas on ottanut huomioon muut kuin nuoret äänestäjät.

Talouskysymykset ovat vasemmistoliitolle tärkeitä, ja niistä Andersson puhui runsaasti. Jatkokysymykset olivat talouskysymyksiin valmiiksi mietittyjä, eikä ehdokkaan kanta niihin ei jäänyt epäselväksi.. Vaihtoehtona olisi voinut olla kysyä useampi kysymys kovista politiikan aiheista, siis ulkopoliitikasta, maanpuolustuksesta, perustuslaista ja vaikkapa ajankohtaisista valtakunnallisista hankkeista kuten sote-hankkeesta tai maakuntahallinnosta. Haastattelun keskittäminen vaihtoehdoisen talouspolitiikan ympärille on puolueen huomioon ottaen perusteltua. Andersson näyttäytyy vahvana ja kantaaottavana, mutta ehkä hieman yksipuolisena puolueen kärkikastin edustajana.

Tiina Elovaara (PS)

Tiina Elovaaran haastattelu aloitetaan kysymällä hänen vaalisloganistaan, joka on ’uutta perussuomalaisuutta’. Elovaara sanoo edustavansa nuorempaa sukupolvea ja haluaa murtaa ennakkoluuloja sen osalta, että kaikki perussuomalaiset olisivat keski-ikäisiä konservatiivisia miehiä. Lisäksi Elovaara kertoo haluavansa kehittää puoluetta. Toimittaja kysyy, mikä erityisesti on asia, joka erottaa ehdokkaan muista perussuomalaisista. Elovaara vastaa, että koulutuspolitiikka ja nuoriin liittyvät asiat. Seuraavaksi toimittaja kysyy työttömyydestä, taloudesta, etuuksista leikkaamisesta, veronkorotuksista, Suomen turvallisuusuhkista ja Natosta. Elovaaran mielestä pk-yritysten pitäisi olla helpompi ottaa ihmisiä töihin. Elovaara korottaisi pääomaveroa. Suomen suurimpana turvallisuusuhkana Elovaara pitää kaikista muista haastateltavista poiketen työttömyyttä (ks. liite 1).

Haastattelun loppua kohden toimittaja kysyy, millä sijalla Elovaaran vaaliagendalla on puolueen maahanmuuttopoliittinen ohjelma. Elovaaran mukaan maahanmuutosta pitää pystyä keskustelemaan avoimesti, mutta se ei ole ollut hänen omissa teemoissaan juurikaan

esillä. Seuraavaksi toimittaja nostaa esiin sen, että Elovaara vastusti Tampereen Rantatunnelia ja kysyy hänen mielipidettään ratikkahankkeeseen. Elovaaran mukaan hanke on muuten kannatettava, mutta taloudelliselta kannalta Tampereella ei ole varaa lisäinvestointeihin. Toimittaja kysyy Elovaaralta, onko politiikka hänen mielestään likaista peliä. Hän vastaa, että on. Lopuksi toimittaja kysyy, antaako Elovaara kolikon kerjäläiselle. Elovaara vastaa, että ei. Haastattelu loppuu kesken vastauksen.

Elovaaran haastattelussa painottuvat Elovaaran suhde puolueeseen (halu uudistaa puoluetta), ajankohtaiset poliittiset kysymykset (talouspolitiikka, Euroopan turvallisuus ja sotilaallinen yhteistyö) sekä tavallisen ihmisen toimeentuloon liittyvä retoriikka. Lisäksi kysytään puolueen maahanmuuttopolitiikasta, mihin Elovaaralla ei julkisuudessa ole ollut puoluejohtoa myötäilevää kantaa. Haastattelun lopuksi kysytään kaksi populistista kysymystä. Kerjäläiskysymys on ikuisuus kysymys, samoin kysymys politiikasta likaisena pelinä.

Haastattelu rakentuu pitkälti asiakysymysten varaan. Elovaaralla on perussuomalaisten naispoliitikolle melko stereotyyppiset vaaliteemat: turvallisuus, hyvinvointi ja yrittäminen. Häneltä kysytään lähes kaikki niistä asiakysymyksistä, jotka esiintyvät tutkimusaineistossa kaikkein eniten. Elovaara pääsee perustelemaan talous- ja työllisyyspoliittista linjaansa sekä sitä, miten hän suhtautuu kotikuntansa Pirkanmaan alueellisiin hankkeisiin. Haastattelussa Elovaarasta nousee esiin myös vihreitä vivahteita, koska hän kannattaisi ratikkahanketta toisenlaisessa taloustilanteessa, mutta ei kannattanut aikanaan rantatunnelihanketta.

Valtakunnanjulkisuudessa hieman tuntematonta Elovaaraa sovitetaan vaalitenttivideoissa ikään kuin sovitellaan populismin raameihin. Populistiset loppukysymykset sinetöivät lupaavan nuorisopoliitikon haastattelun, joka pitää työttömyyttä Suomen suurimpana turvallisuushkana (populismi), leikkaisi varoja ministeriöiltä ja puoluetuista (puolueen anti-establishmentiasenne, julkisen sektorin karsiminen) sekä haluaisi Natosta kansanäänestyksen (puolueessa vallitseva eliittivastaisuus, suoran demokratian kannattaminen). Elovaaran omista vaaliteemoista halutaan saada enemmän esille kuin Elovaarasta yksityishenkilönä. Elovaarasta ei myöskään luoda kuvaa puolueen imagon pelastajana, mikä on usein liitetty lahjakkaisiin naispoliitikkoihin, vaan enemmänkin haastajana, vaikka se tehdäänkin suhteellisen kevyesti.

Susanna Koski (Kok.)

Susanna Kosken haastattelu aloitetaan kysymällä, pitääkö työntekijöiden etuisuuksia leikata. Kosken mukaan etuisuuksista luopumalla työmäärää pystyttäisiin lisäämään Suomessa. Toimittaja täsmentää ja kysyy, löytyykö siis työntekijöiden etuisuuksista lisää työpaikkoja. Koski sanoo, että saavutetut edut ja ylimitoitettut ylityökorvaukset ovat sopimuskysymyksiä, eivät enää tätä päivää. Toimittaja kysyy vielä kerran, olisiko Koski valmis luopumaan näistä etuisuuksista. Kosken retoriikassa etuuksien poistamista perustellaan nimenomaan työttömien työntekijöiden kannalta. Kosken mukaan ay-liike ei ole yt-neuvotteluissa valmis tinkimään saavutetuista eduista, vaan puolustaa vain työssä olevia, ei työttömiä työnhakijoita. Koski ei ensimmäisen kysymyksen jälkeen oikeastaan vastaa suoraan mihinkään toimittajan kyllä-ei-kysymyksistä, vaan perustelee näkemystään useampaan otteeseen. Seuraavaksi toimittaja kysyy onko irtisanomissuoja Suomessa liian kova. Kosken mielestä sitä voisi höllentää toimialoittain sen kestosta tai perusteista. Toimittaja kysyy epäsuorasti, eikö se laittaisi työntekijät eriarvoiseen asemaan. Koski toistaa, että irtisanomissuojan kestosta tai perusteista täytyy pystyä joustamaan. Toimittaja kysyy, ratkaako sillä Suomen työttömyys. Koski vastaa, että ei vain sillä, mutta rakenteelliset uudistukset ovat siinä keskeisessä asemassa. Yhdeksi esimerkiksi Koski nostaa paikallisen sopimisen.

Toimittaja kysyy, ovatko nuoret nykyään liian herkkähipiäisiä, koska heillä on paljon mielenterveysongelmia. Koski vastaa että eivät, nyky-yhteiskunnan vaatimukset ovat toisenlaisia kuin ennen. Kosken mielestä näihin haasteisiin pitää pystyä tarttumaan. Seuraavaksi kysytään, onko edellinen hallituskausi ollut pettymys Koskelle. Hän vastaa, että ei. Kokoomuksen poliittista tilaa hän ei kommentoi, mutta sanoo, että valtion velkaantumisen taittamiseksi on tehty hallituksessa hyvää työtä. Toimittaja kysyy, haluaisiko Koski kokoomuksen osalta vielä oikeistolaisempaa politiikkaa. Koski sanoo välittävänsä ihmisten hyvinvoinnista, joka hänen mielestään lähtee työstä ja riskinotosta. Niiden täytyy olla yhteiskunnassa tulevaisuudessakin kannattavaa. Toimittaja kysyy, pitääkö terveydenhuolto yksityistää. Kosken mukaan se ei ole sinänsä itseisarvo, mutta julkisen sektorin rinnalle pitää pystyä tuomaan muita toimijoita. Silloin syntyy kilpailua ja hoidon laatu paranee. Toimittaja toteaa, että Venäjä on varustamassa Suomen rajoilla, ja kysyy, miten Suomen pitää siihen reagoida. Kosken mielestä Suomen pitää tiedostaa Venäjän rajanaapurius. Maanpuolustus pitää järjestää tämä tiedostaen. Koski puoltaa Natoa. Toimittaja kysyy, onko Venäjä uhka.

Koski vastaa, että Venäjän naapuruus rajan toisella puolella pitää tiedostaa. Toimittaja kysyy vielä ydinvoiman lisärakentamisesta. Koski puoltaa.

Kosken haastattelussa painitaan perustavien työmarkkinakysymysten äärellä. Koski perustelee näkemyksiään vasemmistolaisella retoriikalla. Hän puolustaa hyvinvointia ja työttömiä, ja asettaa työttömien viholliseksi ammattiyhdistysliikkeen. Koski ei vastaa suoraan moneenkaan esitetyistä kysymyksistä, vaan on diplomaattinen (esimerkiksi työntekijöiden etuudet ja uudet työpaikat, työntekijöiden eriarvoisuus suhteessa sääntelyn höllentämiseen, kokoomuksen politiikan vieminen yhä oikeammalle). Merkille pantavaa on, että paljon julkisuudessa esiintyneeltä Koskelta ei kysytä lainkaan henkilökohtaisia kysymyksiä. Hänen mielipidettään kysytään sekä kokoomuksen toteuttamaan politiikkaan että edelliseen hallitukseen. Haastattelu rakentaa Koskesta joko katsojasta riippuen diplomaattisen tai kiertelevän kuvan poliitikkona.

Katri Kulmuni (Kesk.)

Katri Kulmunin haastattelu aloitetaan kysymällä Kulmunin yhdestä vaaliteemasta, työttömyyden periytymisestä, ja sosiaalisen median roolista Kulmunin vaalikampanjassa. Ajoilta, jolloin Kulmuni oli ulkomaankauppaministeri Paavo Väyrysen eduskunta-avustajana, kysytään mikä oppi Kulmunille jäi tärkeimpänä mieleen. Kulmuni vastaa, että Suomen ja Venäjän yhteinen, pitkä historia ja sen näkyminen nykypäivänä. Jatkokysymyksenä esitetään, pitääkö Kulmuni Venäjää uhkana Suomelle ja hän vastaa ei. Hän näkisi mieluummin Venäjän kehittyvän demokratiana. Kulmunilta kysytään myös vientimarkkinoista (cleantech), eläkeuudistuksesta (välttämätön), Lapin alueellisesta kehittämisestä (ei tasapuolista), tasa-arvoisesta avioliittolaista (kannattaa) ja Vuotoksen altaasta (ei pidä rakentaa). Lisäksi kysytään kolme henkilökohtaista kysymystä; mitä Kulmuni harrastaa, onko hän kiinni arjessa (viitaten haastattelun ensimmäiseen kysymykseen nuorten syrjäytymisestä) ja mitä haaveita Kulmunilla on. Haastattelu aloitetaan siis Kulmunin vaaliteemoja käsittelevällä kysymyksellä ja jatketaan nuorisopoliitikolle sopivalla vakiokysymyksellä, sosiaalisella medialla. Lisäksi kysytään useita asiakysymyksiä laidasta laitaan, sekä kovasta että pehmeästä politiikasta.

Kulmunin haastattelussa kysytään hämmentävän paljon henkilökohtaisia kysymyksiä, eniten koko tutkimusaineistosta. Kulmunista halutaan neljän minuutin pituisen vaalitenttivideon

aikana tietää mitä hän harrastaa, mitä haaveita hänellä on ja onko hän kiinni itse siinä arjessa, josta hän on vaaliteemoissaan syrjäytyvien nuorien kohdalla huolissaan. Toimittajan asennoituminen viimeiseen kysymykseen on aivan eri kuin Susanna Kosken kohdalla, jolta myös kysytään nuorten mielenterveysongelmista. Kosken kohdalla kysymys esitetään asiallisesti, Kulmunin kohdalla kysymys on hieman alentuva. Koskesta saa haastattelun perusteella kuvan ammattipoliitikkona, kun taas Kulmunin asiantuntemus kyseenalaistetaan erikoisella lisäkysymyksellä. Toki kysymys arjessa kiinni olemisesta on ymmärrettävissä useammalla tasolla. Se on suora heitto vaalitenttiin aloittavaan syrjäytymisteemaan, mutta se viittaa myös siihen kuinka politiikan kentällä olevilla ja sinne pyrkivillä ihmisillä on joskus taipumusta nousta tavallisen ihmisen arjen yläpuolelle ja unohtaa kaikista vähäosaisimpien, tässä tapauksessa syrjäytyneiden nuorten, ongelmat sekä niiden lähtökohdat ja seuraukset.

Kulmunin haastattelussa yksityisyyden alueelle levittyviin kysymyksiin käytetään vaalitentissä puoli minuuttia. Saman ajan olisi voinut käyttää kysymällä tulevasta hallitusyhteistyöstä, keskustan vaaliteemoista tai spekulatioilla vaalivoitosta. Kulmunia ei yhdistetä haastattelussa puolueeseen juuri ollenkaan. Kulmunilta saatettiin kysyä henkilökohtaisia kysymyksiä siksi, että häntä ei juuri tunnettu valtakunnan julkisuudessa. Haastattelussa ei esiintynyt lähes yksikään aineiston yleisimmistä kysymyksistä. Perustulo, julkiset liikennehankkeet, verotus, Nato, omaan puolueeseen liittyvät kysymykset ja maahanmuuttopolitiikka eivät nousseet esiin.

Sanna Marin (SDP)

Sanna Marinin haastattelu aloitetaan toteamalla, että Marin on noussut politiikassa pikavauhtia ja haluaisi uudistaa SDP:n. Toimittaja kysyy, mitä vikaa SDP:ssä on. Marinin mielestä puolueen poliittista agendaa pitäisi terävöittää ja miettiä sitä, miten nuoret saataisiin kiinnostumaan puolueesta. Samalla Marin nostaa esiin puolueen matalat kannatusluvut. Toimittaja mainitsee, että Marin on SDP:n varapuheenjohtaja (toinen kolmesta varapuheenjohtajasta) Haastattelun ensimmäinen asiakysymys koskee sosiaalipoliitikkaa, hallituksen lisäleikkauksia toisen asteen koulutukseen. Marin oli kaupunginhallituksen edustaja toisen asteen koulutuksen johtokunnassa 2009–2012. Marin vastaa kysymykseen ja tuo keskusteluun talouspolitiikan yleisen vallitsevan linjan, jota kritisoi. Toimittaja kysyy, mitkä ovat uhat Pirkanmaan elinvoimaisuudelle. Marin vastaa, että kuntien keskinäinen kilpailu.

Sitten toimittaja kysyy, pitäisikö valtion tukea perinteisiä vientiyrityksiä vai uutta it-teollisuutta. Perinteisillä vientiyrityksillä viitataan telakoihin, jotka ovat olleet ammattiyhdistysliikkeen kautta läheinen vientiala SDP:lle ja pitkään SDP:n suojeluksessa. Kyseessä on ala, jonka valtionrahoittaminen on ikuisuuskyseinen. Telakkabiznes nähdään kannattamattomana alana. Marin vastaa, että molempia aloja tarvitaan, mutta painottaa innovaatioihin panostamista. Toimittaja kysyy, mitä veroa Marin nostaisi. Hän vastaa, että pääomaveroa ja kiinteistövero. Seuraava kysymys koskee perustuloa. Marin vastaa kannattavansa pienimuotoista perustulokokeilua, mutta on epävarma pysyvistä muutoksesta. Hän näkee asiassa hyviä ja huonoja puolia. Sitten toimittaja kysyy, mikä on ihmisten oma vastuu omista elintavoistaan ja ansaitseeko alkoholista elinsiirron. Ristiriitainen kysymys sopii SDP:n edustajalle, koska se liittyy siihen, mihin hyvinvointivaltion rajat vedetään. Marin vastaa, että ihmisiä ei oikein voi lähteä hoitotilanteesta näin arvottamaan, eli kyllä ansaitsee. Lopuksi kysytään Suomen suurimmasta turvallisuusuhkasta ja siitä pitäisikö Suomen liittyä Natoon.

SDP:ssä on niin sanotusti seinät leveällä ja katto korkealla, eli puolueen alle mahtuu paljon eri näkemyksiä omaavia ihmisiä. Haastattelussa Marinista halutaan saada selville, onko hän ay-demari, oikeistodemari vai akateeminen demari. Kiinteistövero, pääomavero ja elinsiirtokysymys sulkevat pois oikeistodemariuden, telakkakysymys ay-demariuden. Yksi asia, joka vaalitentissä ei nouse ollenkaan esiin, on Marinin vihervasemmistolaisuus. Marin on profiloitunut alusta lähtien vihreäksi demariksi ja ilmastonmuutos oli yksi hänen kolmesta vaaliteemastaan. Marinista kirjoitettujen lehtijuttujen mukaan vihreät arvot ovat vahvasti kytköksissä siihen, miten Marin haluaisi uudistaa SDP:n. Silti ympäristöarvot eivät nouse jatkokysymyksenä esille vaalitentissä.

Marinin loput vaaliteemat olivat työllisyyttä luova talouspolitiikka ja eriarvoistumisen pysäyttäminen. Marinilla olisi voinut olla paljon tuoreempia näkemyksiä työllisyyttä luovasta politiikasta kuin haastattelussa esitetty kliseinen kysymys telakkateollisuuden tukemisesta verrattuna suomalaiseen it-teollisuuteen. Hän kirjoittaa vaalisivuillaan, että ”Tehdään yhdessä puhtaasta energiasta ja teknologiasta Suomen viennin uusi veturi.” Silti teemaa sivutaan haastattelussa vain näennäisesti.

Marinin haastattelu on asiakysymysvetoinen, ja häneltä kysytään sekä pehmeitä että kovia kysymyksiä. Marinilta kysytään hänen positiostaan puolueeseen, eli hänet profiloitetaan puolueen tärkeänä haastajana. Marinilta kysytään suurin osa aineistossa eniten esiintyvistä

asiakysymyksistä eikä yhdestäkään vastauksesta kysyä täydentäviä kysymyksiä. Marin jää silti etäisemmäksi kuin Li Andersson ja Susanna Koski, jotka pääsevät puhumaan itselleen tärkeistä asioista haastatteluissa.

5.3 Naispoliitikkojen laadullinen analyysi

Keskityin mediaesitysten analysoimisessa siihen, miten haastateltavat positioitiin, miten heille valitut kysymykset asettuivat ehdokkaan ja puolueen kontekstiin ja mitä muita huomioita haastatteluista nousi. Tarkastelin haastattelun sävyä, sitä, onko toimittajan lähestymistapa lähdeä horjuttava vai häntä tukeva, millä pääkysymyksellä haastattelu aloitetaan, mitä rooleja haastattelu antaa haastateltavalle ja korostuuko yksityisyyden piiri haastattelussa. Alleviivatut ilmaisut liittyvät niihin diskursseihin, jotka kokoan analyysin lopuksi.

Tiina Elovaara esitetään vaalitentissä haastajana, joka profiloituu tarkoituksella vaihtoehdoksi keski-ikäisille miehille ja perussuomalaiselle puolueelle. Tämä on myös hänen vaalisloganinsa. Elovaara kuuluu niihin, jotka myöhemmin kesällä 2017 siirtyivät puolueen hajaantumisen yhteydessä Sininen tulevaisuus -eduskuntaryhmään. Elovaara siirtyi myös puolueen ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi. Elovaaralta kysytään lähes kaikki haastatteluissa eniten esiintyvät asiakysymykset, mutta ei yhtäkään henkilökohtaista kysymystä. Tämän takia hänestä saa pätevän ja sanavalmiin kuvan. Teemoina painottuvat suhde puolueeseen (halu uudistaa puoluetta), ajankohtaiset poliittiset kysymykset (talouspolitiikka, Euroopan turvallisuus ja sotilaallinen yhteistyö) sekä tavallisen ihmisen toimeentuloon liittyvä retoriikka. Elovaara pääsee vastaamaan myös kysymyksiin Pirkanmaan alueellisista hankkeista. Haastattelussa Elovaarasta nousee myös vihreitä mielikuvia, koska hän kannattaisi ratikkahanketta toisenlaisessa taloustilanteessa, mutta ei kannattanut aikanaan rantatunnelihanketta.

Elovaaralla on perussuomalaisten naispoliitikolle stereotyyppiset vaaliteemat: turvallisuus, hyvinvointi ja yrittäminen. Populistiset loppukysymykset (kolikko kerjäläiselle, politiikan likaisuus) sinetöivät lupaavan nuorisopoliitikon haastattelun, joka pitää työttömyyttä Suomen suurimpana turvallisuusuhkana, leikkaisi varoja ministeriöiltä ja haluaisi Natosta kansanäänestyksen. Elovaaran vaaliteemoista halutaan saada enemmän esille kuin Elovaarasta yksityishenkilönä. Elovaara henkilöityy populistipoliitikkona sanan poliittisessa

ja kansanläheisessä merkityksessä. Hänestä ei luoda kuvaa puolueen imagon pelastajana, ja se tuskin olisi lyhyessä haastattelussa mahdollistakaan.

Katri Kulmunin haastattelu aloitetaan kysymällä Kulmunin yhdestä vaaliteemasta, työttömyyden periytymisestä. Haastattelussa kysytään vaihtelevista teemoista: vientimarkkinoista, eläkeuudistuksesta, Lapin alueellisesta kehittämisestä, tasa-arvoisesta avioliittolaista ja Vuotoksen altaasta. Päällimmäiseksi huomioksi nousee se, kuinka monta yksityiselämään liittyvää kysymystä Kulmunilta kysytään. Ne eivät tunnu sopivan tilanteeseen. Kysytään, mitä Kulmuni harrastaa, onko hän kiinni arjessa (viitaten haastattelun ensimmäiseen kysymykseen nuorten syrjäytymisestä) ja mitä haaveita Kulmunilla on. Li Andersson, Sanna Marin ja Susanna Koski ovat jo tulleet katsojille tutuksi valtakunnanjulkisuudessa. Tarkoitus saattoi olla tehdä henkilökohtaisilla kysymyksillä suurelle yleisölle tuntematonta Kulmunia tutummaksi. Haastattelu tuntui kiusalliselta, koska arkiset kysymykset eivät sovi poliittiseen haastatteluun. Myös Tiina Elovaarakin oli ennen eduskuntaan pääsyä vain paikallistasolla tunnettu, eikä häneltä kysytty ei-poliittisia kysymyksiä.

Kulmunia ei yhdistetä haastattelussa tulevaan pääministeripuolueeseen yhdelläkään kysymyksellä. Tämä valinta marginalisoi Kulmunia poliittisena toimijana, eli hänen merkitystään keskustan tulevana kansanedustajana ei nosteta esiin. Juha Sipilän ja keskustan suosio oli tiedossa jo ennen vaaleja. Keskusta oli ollut oppositiossa vaalikaudella 2011–2014, joten tulos oli ellei ennustettavissa, niin ainakin vahvasti spekuloitavissa. Tiedossa oleva pääministeripuolueen paikka tai vähintään hallituspuolueen paikka olisi tarjonnut hyviä kysymyksenasettelun paikkoja, mutta haastattelussa keskityttiin muihin asioihin. Kulmunin haastattelussa ei myöskään esiintynyt yksikään aineiston yleisimmistä kysymyksistä. Näiden syiden takia Kulmuni ei profiloidu haastattelussa tulevaksi valtakunnanpoliitikoksi, vaan lähinnä paikallispoliitikoksi.

Susanna Kosken haastattelu aloitetaan keskustelulla työmarkkinateemoista, työntekijöiden etuisuuksien leikkaamisesta ja irtisanomissuojan höllentämisestä. Koski vastaa toimittajan useisiin lisäkysymyksiin epäsuoraan, mutta täsmentää omia näkemyksiään taitavalla retoriikalla. Koski perustelee työntekijöiden etuuksien poistamista nimenomaan työttömien työnhakijoiden hyvinvoinnin kannalta ja asettaa näiden työttömien viholliseksi jo saavutettuja etuja puolustavan ammattiyhdistysliikkeen. Haastattelussa Koskelta kysytään vaihtelevasti kovasta ja pehmeästä politiikasta. Epäsuoran vastaustyylin takia haastattelu

rakentaa Koskesta katsojasta riippuen joko diplomaattisen tai kiertelevän kuvan. Hän kuitenkin esittäytyy uskottavana poliittisena toimijana, koska hänen asiantuntemustaan ei kyseenalaisteta haastattelukysymyksillä eikä häneltä kysytä henkilökohtaisia kysymyksiä.

Koski henkilöidään haastattelussa vahvasti kokoomukseen. Sen lisäksi, että häntä haastatellaan puolueen ydinteemoista, häneltä kysytään mielipidettä sekä edelliseen hallituskauteen että siihen, haluaisiko Koski nähdä kokoomuksessa vielä oikeistolaisempaa politiikkaa. Koski edustaa puoluettaan ja tuo esiin sen tärkeimpiä näkemyksiä haastattelussa luontevasti. Siksi hän esittäytyy haastattelussa ammattipoliitikkona.

Sanna Marinin haastattelu on asiakysymysvetoinen. Marinilta kysytään talouspolitiikasta, yritystuista, verotuksesta, perustulosta, Natosta ja Suomen turvallisuusuhkista. Haastattelu pohjustetaan sillä, kuinka Marin on noussut politiikassa pikavauhtia ja kuinka hän haluaisi uudistaa puoluetta. Toimittaja kysyy provosoivasti, mikä SDP:ssä on vialla. Marin vastaa, että puolueen täytyy uudistua ja tavoitella myös nuoria äänestäjiä. Vaalitentissä ei nouse esiin se, kuinka Marin on profiloitunut alusta lähtien vihreäksi demariksi, vaikka tämä näkökulma on kytköksissä siihen, miten Marin haluaisi uudistaa SDP:n. Marinilla olisi ollut työllisyyden luomiseen tuoreempia näkemyksiä kuin haastattelussa esitetty kliseinen kysymys telakkateollisuuden tukemisesta verrattuna suomalaiseen it-teollisuuteen. Tässä kohtaa Marin henkilöidään perinteiseen SDP:n stereotypiaan melko väkimmäisesti, eikä hänelle tarjota puolueen uudistajan tai haastajan roolia.

Marinilta kysytään sekä pehmeitä että kovia kysymyksiä. Tutkimusaineistossa useimmiten esiintyvistä kysymyksistä kysytään valtaosa. Marinilta kysytään myös Pirkanmaan elinvoimaisuudesta. Haastattelussa ehditään käsitellä monta teemaa sekä alueellisesti että valtakunnallisesti osittain siksi, että toimittaja ei esitä täydentäviä kysymyksiä. Marinista jää katsojalle kuitenkin hieman etäinen kuva. Toimittaja ei käsitellyt Marina poliittisena henkilönä, vaan yhtenä puolueen rivijäsenenä. Koska tutustuin tutkimusta tehdessäni Marinin vaaliteemoihin ja olin seurannut hänen toimintaansa entuudestaan, haastattelu tuntui jäävän pintapuoliseksi.

Li Anderssonin vaalitentti aluksi tiedustellaan laajan medianäkyvyyden politiikossa aiheuttamia paineita ja kysytään, miten Andersson pitää huolta jaksamisestaan. Henkilökohtainen kysymys on toimituksen valinta ja se vie haastattelun lähtöasetelmat heti naispolitiikoille perinteisesti ominaisen yksityisen piiriin. Sitä, miksi kysymys on haastatteluun ja erityisesti haastattelun alkuun valittu, voi vain arvailla, sillä

haastattelutilanteen taustoja ei voi selvittää kovin syvällisesti. Tutkimusaineistossa esiintyy kolme valtakunnallisesti tunnettua nuorta naispoliitikkoa, joista Li Andersson toki on politiikassa näkyvin hahmo ja aktiivinen poliittinen toimija. Silti Sanna Marinille tai Susanna Koskelle, jotka myös kaikki politiikkaa vähänkin seuraavat tunnistavat, ei esitetty haastatteluissa yhtäkään henkilökohtaista kysymystä. Poliitikka on poliitikon työtä. Se, miten poliitikko tasapainottaa arkeaan, ei ole kovin perinteinen vaalitenttikysymys ainakaan miespoliitikoille esitettynä. Anderssonille esitettävästä kysymyksestä jää katsojalle tahattomastikin sellainen kaiku, joka toisintaa ajatusta siitä, että politiikkaa ei koeta naisten toimintakenttänä.

Anderssonilta kysytään vasemmistoliitolle tärkeistä teemoista, kuten verotuksesta ja elvyttämisestä, eli kasvua lisäävien hankkeiden rahoittamisesta valtion velalla. Näitä kysymyksiä myös täsmennetään, ja Andersson saa perusteella kantaansa. Myös muut Anderssonille esitettävät kysymykset ovat puolueen linjojen kannalta olennaisia kysymyksiä. Andersson vastaa kysymyksiin perustulosta, sosiaalisesta mediasta vaalikampanjoinnissa, viinien myynnin siirtämisestä ruokakauppoihin, ruokakauppojen aukioloaikojen vapauttamisesta ja Varsinais-Suomen liikennehankkeista. Pois jäävät suoraan puolueeseen ja puolueen asemaan liittyvät kysymykset sekä aineistossa yleisimmin esiintyvät kysymykset Venäjän roolista Euroopassa, Natosta tai turvapaikanhakijoista. Myös ulkopoliitikka, maanpuolustus ja ajankohtaiset valtakunnalliset hankkeet kuten sote-hanke ja maakuntahallinto jäävät pois. Andersson vastaa kysymyksiin selkeästi ja nopeasti, eikä hän hämmenny myöskään henkilökohtaisesta kysymyksestä. Anderssonista jää haastattelun perusteella kuva osaavasta poliitikosta, joka tuntee sekä alueensa paikallispolitiikan että puolueelle tärkeät teemat.

5.4 Miespoliitikkojen kuvaileva analyysi

Ilmari Nurminen (SDP.)

Ilmari Nurmisen haastattelun aluksi todetaan, että Nurminen on nostanut vaaliteemojensa ykköseksi ikäihmisten asiat, ja kysytään, onko se tietoista äänen kalastelua nuorelta mieheltä. Nurminen kieltää ja vastaa, että on kiinnostunut heikompiosasten aseman parantamisesta. Nurminen sanoo halunneensa nostaa ikäihmisten ääntä Koukkuniemen vanhainkotiä käsittelevässä tutkimuksessaan, ja vaikuttaa asiaan myös Pirkanmaan omaishoitajien hallituksessa. Nurminen sanoo välittävänsä erityisesti ikäihmisten asioista. Toimittaja kysyy, minkä asian Nurminen ensimmäiseksi haluaisi palveluasumisessa muuttaa. Nurminen muuttaisi tehostetun palveluasumisen maksupolitiikan niin, että myös pienituloisilla on varaa ikääntyä. Lisäksi hän haluaisi ulkoiluoikeuden vanhainkotiin, omaishoitajille yhtenäisen maksupolitiikan Kelan kautta ja sen, että vanhuksen ei tarvitsisi odottaa vanhainkotipaikkaa vaan saa sen, kun tarvitsee. Nurminen painottaa ympärivuorokautista hoitoa, riittävää kotihoitoa ja omaishoitajien asioiden kunnostamista.

Toimittaja kysyy, tarvitaanko vanhusten ulkoiluttamisen lisäämiseen enemmän rahaa vai asennemuutosta. Nurmisen mielestä paljon pystytään tekemään jo johtamisella, mutta myös resursseja tarvitaan. Hänestä hoito- ja palvelusuunnitelmaan tarvitaan kirjaus, että jokaisella on halutessaan oikeus ulkoiluun. Nurminen painottaa, että tämän perusoikeuden hoitolaitoksen pitää ottaa resursseissaan huomioon.

Toimittaja kysyy, miten Nurminen estäisi nuorten syrjäytymisen. Nurmisen mielestä nuorisotakuu on hyvä keino, ja lisäksi avaintekijöitä ovat koulutus, työ, riittävä toimeentulo sekä ystävien tuki. Seuraava kysymys koskee valtion velkaa. Toimittaja kysyy, mistä Nurminen olisi valmis leikkaamaan. Nurminen sanoo kannattavansa enemmänkin talouskasvua tukevaa työllisyyspolitiikkaa. Nurminen mainitsee verojen korottamiset ja progressiivisen verotuksen. Nurminen leikkaisi suurituloisten lapsilisistä. Nurminen pitää hyvänä sitä, että suurituloiset perheet saisivat vähemmän lapsilisiä ja pienituloiset niitä vastaavasti enemmän. Seuraavaksi toimittaja kysyy, kannattaako Nurminen perustuloa. Hän sanoo kannattavansa sitä osittain. Hänen mielestään isompi ongelma on se, että tukien saamisessa on jo tällä hetkellä epäselvyyksiä, ja osa ihmisistä jää jo nyt paitsi niistä tuista, joihin olisi oikeutettu. Tukia ei Nurmisen mielestä saada liikaa. Nykyistä järjestelmää voisi

kehittää kohti perustulon kaltaisia hyviä elementtejä. Toimittaja kysyy, pitäisikö Pirkanmaan kuntien ottaa lisää turvapaikanhakijoita. Nurmisen mielestä kunnat pystyvät itse päättämään asian parhaiten. Hänen mukaansa esimerkiksi hänelle tuttu Punkalaitumen kunta olisi halunnut pitää heiltä pois otetun vastaanottokeskuksen. Toimittaja kysyy Suomen suurimmasta turvallisuushkasta. Nurmisen mielestä tietotekniset ja muutkin uhkat pitää ottaa huomioon. Myös Venäjä puhuttaa, ja siihen Nurminen suhtautuisi järjellä. Toimittaja kysyy myös, valitsisiko Nurminen tuulivoiman vai ydinvoiman. Hänestä tulevaisuudessa pitää panostaa sellaisiin energiaratkaisuihin, jotka tuotetaan uusiutuvina. Lopuksi toimittaja kysyy kouluruotsista, ja Nurminen kertoo, että ei kannata pakkoruotsia.

Nurmisen haastattelussa keskitytään pehmeisiin sosiaalikysymyksiin: palveluasumiseen, syrjäytymiseen, perustuloon ja toimeentulotukeen sekä turvapaikanhakijoihin. Toimittaja tiedustelee Nurmisen keskeisimmän vaaliteeman vilpittömyyttä, koska se on nuorelle poliitikolle yllättävä valinta. Nurmista ei kiinnitetä haastattelussa puolueeseen kysymällä häneltä puolueeseen liittyviä kysymyksiä. Haastattelu rakentuu täysin asiakysymysten varaan, eikä henkilökohtaisia kysymyksiä kysytä.

Nurminen on tutkimusaineiston ainoa ehdokas, jota puhutellaan sukupuolensa perusteella aineistossa. Haastattelu aloitetaan puhuttelemalla häntä nuorena miehenä. Voidaan kysyä, kyseenalaistettaisiinko hoivaan liittyvä vaaliteema myös keski-ikäiseltä mieheltä? Eli pidetäänkö ehdokkaan iän sijaan kuitenkin ehdokkaan sukupuolta sellaisena tekijänä, joka vähentää hänen uskottavuuttaan hoivakysymyksissä. Hoivateema aiheuttaa kiinnostusta, koska se ei yleensä ole näin vahvasti nousevan politiikon, eikä valtakunnanpoliitikkojenkaan, agendalla. Vaaliteeman populistisuudesta huolimatta Nurminen rikkoo mieheyden stereotypiaa puolustamalla valitsemaansa teemaa. SDP:n imagoon tämä sopii.

Wille Rydman (Kok.)

Wille Rydmanin haastattelu aloitetaan kysymyksellä siitä, pitäisikö EU:n alueelta tulevia turvapaikanhakijoita ottaa Suomeen nykyistä enemmän. Rydman vastaa, että pikemminkin vähemmän. Rydman kokee kotoutumisongelmat sitä suuremmiksi mitä kauempaa turvapaikanhakijat tulevat. Rydmanin mukaan Euroopan, Suomen ja maahanmuuttajien itsensä etu on, että maahanmuuton määrä pysyy hallittuna. Toimittaja kysyy täsmentävästi, mikä kotoutumisessa olisi niin vaikeaa. Rydman vastaa, että jos kulttuurien erot ovat kovin

suuria, silloin on myös kotoutumisprosessi on hitaampi. Hän viittaa tällä nopeaan maahanmuuttoon ja erityisten maahanmuuttaja-alueiden muodostumiseen. Sitten toimittaja kysyy, millaista maahanmuuttoa Suomi sitten oikein tarvitsee. Rydmanin mukaan Suomi tarvitsee omaa, omilla ehdoillaan toimivaa maahanmuuttopolitiikkaa. Rydman painottaa kotoutumista suomalaiseen yhteiskuntaan. Toimittaja kysyy työperäisestä maahanmuutosta ja Rydman puoltaa sitä. Toimittaja kysyy norminpurkutalkoista. Rydman vastaa, että byrokratiaa on monenlaista. Joskus esimerkiksi kauppiat tietävät poliitikkoja paremmin, milloin kauppa kannattaisi pitää auki. Rydmanilta kysytään myös lapsiperheiden taloudesta. Rydmanin mukaan työllisyyspolitiikan toimilla voidaan vaikuttaa tähän. Toimittaja esittelee, että Rydman on opiskellut Sibelius-akatemiassa ja hänestä piti tulla ammattisäveltäjä. Häneltä kysytään, miksi politiikka on kiinnostavampaa kuin musiikki. Rydman vastaa, että se ei ole välttämättä kiinnostavampaa, mutta isänmaallinen innostus ohjasi valintaa. Häneltä kysytään myös Helsingin seudun ruuhkamaksuista ja siitä minkä puolueen kanssa kokoomus voisi mennä hallitukseen. Rydman ei ehdi kokonaan vastata kysymykseen. Se riippuu hänen mukaansa vaalituloksesta. Hän myös toivoo, että hallituskokoonpano olisi ideologisesti yhtenäisempi kuin nykyinen.

Rydmanin haastattelu perustuu asiakysymyksiin, mutta häneltä kysytään myös yksi henkilökohtainen kysymys. Rydmanin profiilia nostaa se, että häneltä kysytään tulevasta hallitusyhteistyöstä. Häneltä kysyttävät teemat ovat ajankohtaisia, mutta ne eivät kytkeydy kovin vahvasti kokoomukseen.

Simon Elo (PS)

Simon Elon vaalitentti aloitetaan kysymällä haastattelun aluksi nykymuotoisen kehitysavun lopettamisesta. Elo kannattaa uusimuotoista kehitysapua. Toimittaja kysyy, millaista uusimuotoinen kehitysapu sitten on. Elo vastaa, että esimerkiksi vapaaehtoinen kehitysyhteistyömaksu veroilmoituksen ohessa. Elon mielestä valtion ensisijainen tehtävä on huolehtia Suomen turvallisuudesta, taloudesta ja ihmisten hyvinvoinnista Suomessa. Toimittaja kysyy, paljonko kehitysyhteistyövaroja pitäisi leikata. Elo vastaa, että puolueen linjan mukaan 250 miljoonaa. Elon oma mielipide on, että nykymuotoinen kehitysapu pitäisi lopettaa kokonaan. Toimittaja kysyy, pitäisikö siis koko kehitysrahoitus poistaa? Elo vahvistaa, että valtiojohtoisesti kyllä. Toimittaja kysyy, miten ihmisiä autetaan lähtömaissa

jos varat siihen vedetään kokonaan pois. Elo sanoo kannattavansa humanitaarista apua ja kriisiapua suoraan pakolaisleireihin. Kysytään vielä täsmennys siihen, paljonko humanitaarista apua pitäisi maksaa vuodessa.

Seuraavaksi kysytään vähäosaisuuden keskittymisestä tietyille alueille pääkaupunkiseudulla, eli alueiden eriytymisestä. Eloilta kysytään, voiko siihen puuttua. Elon mielestä kyllä, ja tätä on toteutettu esimerkiksi Espoossa kaupungin omalla vuokra-asuntotuotannolla. Toimittaja toteaa, että tätähän on yritetty pääkaupunkiseudulla kymmeniä vuosia kaavoituksen keinoin, ja kysyy jälleen, toimiiko tällainen lähestystapa asiaan. Elo vastaa, että hän on haastaja näissä vaaleissa eikä ota vastuuta aikaisemmasta politiikasta.

Eloilta kysytään myös perustulosta (ei kannata), verojärjestelmän kehittämisestä (Viron malli on Elostä ratkaisu tähän), Israelin itsenäistymissodasta, johon Elo on perehtynyt opinnoissaan (kannattaa kahden valtion mallia), Natoon liittymisestä (kannattaa), terveyskeskusten yksityistämistä (ei kannata), arvonlisäverotuksesta ja perusopetuslain muuttamisesta kaksikielisten koulujen perustamiseksi (epäselvä kanta).

Simon Elo ehtii haastattelussaan vastata todella moneen kysymykseen, ja vielä moneen täsmentävään kysymykseen. Eloille esitettiin aineistossani eniten kysymyksiä (Taulukko 2.). Häneltä ei kysytty yksityisiä asioita tai hänen mielipiteitään puolueen linjauksiin, vaan hän pääsee vastailemaan vaihteleviin kysymyksiin. Kehitysapukysymykseen käytetään puolet haastatteluajasta. Elostä jää kuva sanavalmiina poliitikkona, ja hän kytkeytyy kehitysavun kautta myös puolueeseen.

Antti Kurvinen (Kesk.)

Antti Kurvisen haastattelu aloitetaan kysymällä, uskooko Kurvinen, että Venäjän presidentti Putin ymmärtää naapureidensa turvallisuustarpeita. Kurvinen uskoo järkevään vuoropuheluun ja rauhantahtoiseen ulkopolitiikkaan. Kurvisen mukaan meidän pitää ymmärtää myös Venäjän intressejä, vaikka Suomi on kansainvälisen oikeuden takana ja noudattaa EU:n yhteisiä periaatteita. Toimittaja kysyy uudelleen, uskooko Kurvinen siihen, että järkevää vuoropuhelua ymmärretään Venäjällä, ja Kurvinen toteaa, että kyllä. Kurvisen mielestä Suomen pitää pystyä keskustelemaan myös suoraan Moskovaan, ei vain EU:n ulkopolitiikan avulla. Kysytään myös, onko Nato-kumppanuus korvattava kumppanuudella

Ruotsin kanssa. Kurvinen kannattaa itse tätä vaihtoehtoa. Hänestä ilmavoimat, laivasto ja muutkin kalustohankinnat pitäisi jatkossa miettiä tällaisen pohjoismaisen yhteistyön silmällä pitäen. Kurvinen ei silti näe, että Nato-yhteistyö ja yhteistyö Ruotsin kanssa sulkisivat toisiaan pois. Toimittaja täsmentää, uskooko Kurvinen, että Ruotsi olisi hätätilassa Suomen apuna? Kurvisen mielestä siitä pitää sopia. Hänestä se olisi luonteva reitti sellaiseen tilanteeseen, jossa Suomi tarvitsisi tukea.

Kysytään, kannattaako Kurvinen EU:n ja Yhdysvaltojen vapaakauppasopimusta. Kurvinen suhtautuu kriittisen myönteisesti. Toisaalta se olisi hyvä asia, mutta Kurvinen ei pidä sellaisesta välimiesoikeuden ajatuksesta, jossa Suomen politiikkaan ja sosiaalisiin uudistuksiin vaikutettaisiin ulkoa käsin. Silti hän näkee länsimaisen talouskauppakumppanuuden syventämisen periaatteessa hyvänä asiana.

Seuraava kysymys koskee maatalouden yritystukia. Toimittaja toteaa, että maataloudesta on tullut yritystoimintaa, ja kysyy, vieläkö maatalous tarvitsee tukia. Kurvisen mukaan monet muutkin alat Suomessa saavat edelleen tukia, esimerkiksi energia-ala on tällainen ala. Kurvisen mukaan Suomessa on luonnonolosuhteet vaikuttavat siihen, että kotimaisen ruuan tuottaminen ja ruoka- ja huoltovarmuuden turvaaminen tulee aina olemaan vaikeampaa kuin Keski- ja Etelä-Euroopassa. Kurviselta kysytään myös työntekijöiden lakko-oikeuden rajoittamisesta (kannattaa, mutta haluaa laittomille lakoille kovemmat sanktiot) ja turkistarhauksen kieltämisestä (ei kannata). Kurvisen mukaan turkistarhauksessa olisi mahdollisuuksia jopa merkittävämmäksi vientituotteeksi kuin nykyään.

Kurvisesta jää haastattelun perusteella vakuuttava kuva. Hänellä on vahvoja mielipiteitä sekä paikallisiin, valtakunnallisiin että kansainvälisiin asioihin. Haastattelun aloittaminen Suomen ulkopoliitikalla kytkee Kurvisen valtakunnan politiikan profiiliin. Samoin tekee kysymys TTIP-sopimuksesta. Kurviselta kysytään myös keskustalaisten kannalta tärkeitä teemoista. Kurviselta ei kuitenkaan kysytä puolueesta itsestään, eikä häntä näin ollen henkilöidä kysymysten kautta keskustapuolueeseen. Kurviselta ei kysytä henkilökohtaisia kysymyksiä, mutta hän tuo juristin ammattinsa itse esiin haastattelussa.

Joona Mielonen (Vas.)

Joona Mielosen haastattelu aloitetaan kysymällä siitä, miksi vasemmistoliitto ei ole mukana norminpurkutalkoissa. Mielosen mielestä koko ajatus norminpurkutalkoista on vähän liian yleistävä, ja hänen mielestään sääntelyä tarvitaan. Mielonen puolustaa sääntelyä puolueen linjan mukaisesti. Toimittaja kysyy, onko Suomessa yhtään tyhmää tai turhaa normia tai sääntöä. Mielosen mukaan enemmänkin pitäisi puhua nimenomaan niistä yksityiskohtaisista normeista, jotka eivät toimi. Mielonen pohtii, että ehkä sääntöjä tulkitaan tällä hetkellä liian tarkasti.

Seuraavaksi kysytään, miten julkinen talous saadaan kuntoon. Mielosen mukaan pitää puuttua verovajeeseen. Hän kannattaa verotuksen tiukentamista korkeatuloisten kohdalla. Mieloselta kysytään myös, pitääkö työpaikkoja luoda velkarahalla, eli häneltä kysytään valtion velan ottamisesta julkisiin hankkeisiin hankkeita. Mielonen pitää tätä edullisena ratkaisuna nollakoron aikana elettyessä. Mieloselta kysytään, onko vaaraa, että olemme Kreikan tiellä. Mielonen vastaa, että ei. Nykyisellä verotusmallilla on myös rahoitettu suomalainen hyvinvointivaltio. Lisäksi kysytään vielä Venäjän talouspakotteista (Suomelle korvauksia Venäjän pakotteiden vaikutuksista), kannabiksen laillistamisesta (epäselvä kanta), rauhanturvaoperaatioihin osallistumisesta Itä-Ukrainassa (kannattaa) ja rantaradan (Kotka-Hamina-ratavälin) rakentamisesta (kannattaa).

Joona Mielonen eroaa muista haastateltavista siten, että hän on ainoa, joka jäi vaaleissa varasijalle. Hänellä ei myöskään ole nuorisopoliitikon taustaa. Mieloselta kysytään sekä yleisiä että paikallisia kysymyksiä, eikä häneltä kysytä henkilökohtaisia asioita. Mielonen kytketään myös puolueeseen heti ensimmäisessä kysymyksessä. Kysymys siitä, miksi sääntelyä kannattava vasemmistopuolue ei ole mukana puheenaiheeksi nousseissa norminpurkutalkoissa on haastava, mutta toisaalta siihenkin pitäisi pystyä vastaamaan vakuuttavasti. Mielosen kommentit eivät ole niin napakoita kuin muilla ehdokkailla. Myös Vaaligallerian vaalitenttivideoiden audiovisuaalisuus, siis esimerkiksi haastateltavan tapa puhua ja äänenpainot, vaikuttaa tähän mielikuvaan. Mielonen ei profiloitu tulevaksi valtakunnan poliitikoksi, vaikka hänen haastattelunsa onkin sujuva ja asiallinen.

5.5 Miespoliitikkojen laadullinen analyysi

Keskityin miespoliitikkojen laadullisessa analyysissä samoihin asioihin, joita tarkastelin naispoliitikkojen haastatteluista. Tarkastelin sitä, onko toimittajan lähestymistapa lähdeä horjuttava vai häntä tukeva. Huomioin, millä pääkysymyksellä haastattelu aloitetaan, analysoin, antaako haastattelu ehdokkaalle tietynlaisia rooleja ja tarkastelin, korostuuko yksityisyyden piiri haastattelussa. Samoin panin merkille sen, jos haastateltaville valitut kysymykset kytkeytyvät puolueeseen.

Ilmari Nurminen oli koko tutkimusaineiston ainoa henkilö, joka esitettiin vaalihaastatteluissa sukupuolensa edustajana. Kehystys määrittää koko haastattelua, koska Nurmista puhuteltiin jo ensimmäisessä haastattelukysymyksessä nuorena miehenä. Tarvetta tällaisen sukupuolen korostamiseen ei varmaankaan olisi ollut, jos Nurmisen vaaliteemat eivät olisi olleet niin epäperinteisiä ja naisille ominaiseen yksityiseen liitettäviä. Nurmisen imago ei vaaliteemojen takia sovi hegemonisen maskuliinisuuden raameihin. Ehkä siksi Nurmisen vaaliteemojen vilpittömyys kyseenalaistetaan haastattelussa.

Nurmista ei kiinnitetä haastattelussa puolueeseen kysymällä häneltä puolueeseen liittyviä kysymyksiä. Pehmeiden sosiaalipolitiikkakysymysten kautta hän kyllä esittäytyy SDP:n ehdokkaana, mutta puolueeseen liittyviä mielipiteitään ei kysytä häneltä suoraan. Häntä ei asemoida haastattelussa samalla tavalla kuin Sanna Marinia. Nurmiselta ei myöskään kysytä henkilökohtaisia kysymyksiä. Haastattelu rakentuu asiakysymysten varaan, jotka ovat sekä yleisiä että paikallisia. Nurmisesta rakentuu kuva epämaskuliinisena miespoliitikkona.

Wille Rydmanin haastattelu perustuu asiakysymyksiin. Rydman on yksi niistä haastateltavista, joilta kysytään tulevasta hallitusyhteistyöstä. Rydmanilta kysytään myös yksi henkilökohtainen kysymys siitä, eli se, miksi hänestä tuli poliitikko eikä säveltäjää. Henkilökohtaisen kysymyksen sävy on kuitenkin aivan erilainen kuin Katri Kulmunilla tai Li Anderssonilla. Ainakin Rydmanin kohdalla väite siitä, että pehmeät kysymykset lisäävät miespoliitikkojen nostetta entisestään, pitää paikkansa. Rydmanin profiilia nostaa se, että häneltä kysytään tulevasta hallitusyhteistyöstä. Häneltä kysyttävät teemat ovat ajankohtaisia, mutta muuten ne eivät kytkeydy kovin vahvasti kokoomukseen. Rydman näyttäytyy osaavana poliitikkona.

Simon Eloilta kysytään vaihtelevasti eri aiheista. Kaikista haastateltavista hänelle kertyy eniten haastattelukysymyksiä, mutta yhdessäkään ei ole henkilökohtaista näkökulmaa. Elost

muodostuvaan mielikuvaan vaikuttaa se, että hän toteaa itse haastavansa puolueen haastajan elkein. Näin hän irtisanoutuu puolueen aikaisemmista ratkaisuksista ja päätöksistä. Eloilta kysytään yhtä lailla kaikista pienituloisimpia koskevia kysymyksiä kuin Elovaaraltakin. Elo siirtyi myöhemmin syksyllä 2017 Sininen tulevaisuus –puolueen puheenjohtajaksi. Elosta saa kuvan sanavalmiina poliitikkona, ja kehitysapukysymyksen kautta hän kytkeytyy kautta myös puolueeseen. Populismi ei nouse esiin, eikä suoria puolueeseen liittyviä kysymyksiä kysytä. Vaikka Elon on kehitysapuun liittyvä vaaliteema on melko rajua, vaalitentti näyttäytyy enemmänkin vaalihaastatteluna, jossa kysytään neutraaliin sävyyn täydentäviä jatkokysymyksiä. Elo näyttäytyy haastattelussa pätevänä poliitikkona.

Antti Kurviselta kysytään sekä maataloudesta, turkistaloudesta että suurista kansainvälisistä teemoista. Henkilökohtaisia kysymyksiä ei esitetä. Mutkattomasti etenevä haastattelu ja haastattelun aloittaminen kysymyksellä Suomen ulkopoliitikasta kytkee Kurvisen valtakunnan poliitikon profiiliin. Kurvinen kytkeytyy myös puolueeseen haastattelukysymysten kautta.

Joona Mieloselle esitetään heti haastattelun aluksi puolueeseen liittyvä kysymys. Mielonen henkilöityy kysymyksen kautta puolueeseen, mutta kysymys normien purkutalkoista myös pistää Mielosen hankalaan asemaan. Kysymystä seuraavan lisäkysymyksen sävy on myös hieman erikoinen. Toimittaja kysyy, onko Suomessa yhtäkään tyhmää normia tai sääntöä. Mieloselta kysytään myös talouskysymyksiä, jotka ovat vasemmistoliitolle tärkeitä. Mielonen pääsee ottamaan kantaa sekä paikallisiin että valtakunnallisiin aiheisiin, mutta hän ei kuitenkaan profiloitu valtakunnanpoliitikoksi. Henkilökohtaiset teemat eivät tässäkään haastattelussa nouse esiin.

6. Päätelmät

Merkittävimmäksi huomioksi aineistosta nousi se, kuinka haastattelujen henkilöivyyks vaihteli nais- ja miespoliitikkojen kesken. Määrittelin tässä tutkielmassa henkilöitymiseksi sekä haastateltavalle esitettävät henkilökohtaiset kysymykset että sen, kuinka ehdokasta puhutellaan puolueen edustajana.

Naispoliitikoista henkilökohtaisia kysymyksiä kysyttiin Li Anderssonilta ja Katri Kulmunilta, miespoliitikoista Wille Rydmanilta. Anderssonin ja Kulmunin kohdalla kysymysten sävy tuntui sopimattomalta, Rydmanin kohdalla kysymys oli neutraalimpi. Kun Rydmanilta tiedusteltiin, miksi hän valitsi politiikan säveltämisen sijaan, Anderssonilta kysyttiin, aiheuttaako puolueen nuorisojärjestön puheenjohtajuus ja laaja medianäkyvyys haastateltavalle paineita tulevaan vaalikampanjaan ja vaalien tulokseen. Anderssonilta kysyttiin myös, miten hän huolehtii jaksamisestaan. Kulmunilta taas kysyttiin, mitä hän harrastaa, mistä hän haaveilee ja onko hän kiinni arjessa. Aikaisemman tutkimuksen mukaan miespoliitikkojen kohdalla yksityisyyden raottaminen ei näyttäydy yhtä kielteisenä kuin naispoliitikkojen kohdalla. Analyysin tulos vahvistaa aikaisemman tutkimuksen huomion siitä, kuinka yksityisen alueelle menevä julkisuus luo kielteistä julkisuuskuvaa nimenomaan naispoliitikoista.

Vaikka aineistossa esiintyy viisi entistä tai nykyistä poliittisen nuorisojärjestön puheenjohtajaa (Andersson, Koski, Elo, Rydman ja Kurvinen), juuri Anderssonin haastattelu kehystetään kysymyksellä siitä, aiheuttaako puolueen nuorisojärjestön puheenjohtajuus ja laaja medianäkyvyys haastateltavalle paineita tulevaan vaalikampanjaan ja vaalien tulokseen. Kaikilla ehdokkailla on Joonna Mielosta lukuun ottamatta nuorisopolitiikon tausta. Havainto vahvistaa aikaisemmassa tutkimuksessa esitetyn huomion siitä, että naispoliitikoista kerrotaan – tai tässä tapauksessa kysytään ja halutaan kertoa – julkisuudessa asioita, jotka eivät miespoliitikkojen kohdalla tulisi kysymykseen.

Siinä, miten ehdokkaita puhuteltiin puolueen edustajana, ei jakautunut vahvasti sukupuolen mukaan. Sanna Marinilta, Tiina Elovaaralta, Susanna Koskelta, Wille Rydmanilta ja Joonna Mieloselta kysyttiin suoraan puoluetta koskevia kysymyksiä. Marinin ja Elovaaran kohdalla puoluekytkentä liittyi siihen, että he ovat julkisuudessa halunneet profiloitua muutoksentehtäjäiksi, ja tämä nostettiin vaalitentissä esiin. Rydmanilta ja Koskelta kysyttiin hallitusyhteistyöstä, mikä asetti heidät asiantuntijarooliin ja nosti heidän poliittista

profiiliaan. Mieloselta tiedusteltiin puolueen kantaa ajankohtaiseen, mutta puolueelle tulenarkaan aiheeseen. Li Anderssonin kohdalla puolueesta ei kysytty suoraan, mutta se nousi tekstissä muuten esiin. Näin oli myös Simon Elon haastattelussa, jossa hän asemoi itsensä puolueen haastajaksi. Lähes kaikissa haastatteluissa nostettiin esiin puolueille perinteisesti tärkeimpiä teemoja.

Ehdokkaat eivät pääsääntöisesti henkilöidy vaaliteissa sukupuolensa edustajaksi. Miespoliitikkojen kohdalla diskurssien muodostaminen ylipäättään osoittautui hankalaksi. Tässä poikkeus on Ilmari Nurminen. Hänet esitetään sukupuolensa edustajana jo haastattelun aloituskysymyksessä. Nurmisen sukupuoli nostetaan esiin, koska hänen vaaliteemansa ovat miehille epäperinteisiä ja naisille ominaiseen yksityiseen liitettäviä. Tämä ei ole sinänsä yllättävää, koska Nurminen edustaa SDP:tä, jolle sosiaalipolitiikka on läheinen teema. Havainto vahvistaa aikaisemman tutkimuksen tuloksia siitä, että miehille on nähty sopivana edustaa vain yhdenlaista maskuliinisuutta. Muiden miesehdokkaiden edustamista maskuliinisuuksista ei voida tehdä johtopäätelmiä tämän aineiston perusteella.

Vaikka politiikan journalismin henkilöityminen esitetään usein huonona asiana, aineistoni analyysissa se nousee esiin erityisesti ehdokkaiden uskottavuutta lisäävänä tekijänä. Ylen Vaaligalleria on jo median muotona itsessään varsin henkilövetoinen ja henkilöivä. Siksi ne poliittiset toimijat, joista ollaan videoilla kiinnostuneita poliittisina henkilöinä ja puolueensa edustajina, esittäytyvät uskottavampina kuin ne, jotka vain näennäisesti päälleliimataan puolueen kärkiteemoihin tai puolueen kannalta tärkeiksi koettuihin kysymyksiin.

Yhteenvedona voidaan todeta, että aineisto ei sukupuolitu niin vahvasti, että naisia nähtäisiin naispoliitikkoina ja miehiä miespoliitikkoina. Median esittämä nuorten naispoliitikkojen pelastusmissio näkyy myös tässä aineistossa, mutta vain siksi, että Sanna Marin ja Tiina Elovaara nostivat itse vaaliteemoikseen puolueen uudistamisen.

Kovien ja pehmeiden kysymysten välillä ei esiintynyt jyrkkää jakoa, eikä teksteistä nousut sellaista huomiota, että yhdeltä ehdokkaalta olisi kysytty pääasiassa pehmeää politiikkaa ja toiselta kovaa politiikkaa. Siltä osin kuin aineisto henkilöityi, henkilöityminen myös sukupuolittui. Ei kuitenkaan voida sanoa, että vaalijulkisuus sukupuolittuisi vahvasti Ylen Vaaligallerian edustamassa politiikan journalismissa. Pohdin seuraavassa luvussa sitä, miksi näin ei ole.

6.1 Aineistosta nousevat diskurssit

Muodostin naispoliitikkojen haastattelujen perusteella seuraavat diskurssit:

- 1) Puolueen haastaja
- 2) Paikallispoliitikko
- 3) Valtakunnan poliitikko
- 4) Puolueen rivijäsen

Aineistosta nousee siis esiin yleiskursseja, mutta ei sukupuolittavia diskursseja. Tiina Elovaara profiloituu haastajaksi, Katri Kulmuni paikallispoliitikoksi, Susanna Koski valtakunnanpoliitikoksi ja Sanna Marin puolueen rivijäseneksi. Li Anderssonin esityksen pohjalta ei synny erityistä diskurssia. Myös Andersson näyttäytyy valtakunnan poliitikkona.

Kiinnostavaa on, että ketään ei positoida Ylen Vaaligallerian vaaliteksteissä nuoreksi naispoliitikoksi. Naisehdokkaita ei esitetä sukupuolensa kautta eikä sukupuolia nimetä suoraan. Kandidaatintutkielmassani selvisi, että lehtiteksteissä sukupuolittavat ja ikää korostavat tulkinnat ovat naispoliitikkojen kohdalla yhä tyypillisiä. Noin kymmenen lehtijutun aineistosta nousi esiin Sanna Marinin kohdalla useita diskursseja:

1. Puolueen imagon uudistaja
2. Ulkoisesti edustava poliitikko
3. Kokematon, mutta lahjakas poliitikko
4. Maskuliininen, kovahermoinen naispoliitikko
5. Puolueen kiintiönainen
6. Yllätysvalinta

7. Sukupuolen symbolinen esitaistelija

Aineistosta nousseita diskursseja voidaan verrata aikaisemman tutkimuksen diskursseihin. Pro gradu -tutkielmani aineistossa Sanna Marinista luodaan kuva puolueen rivijäsenestä, koska hänen osaamistaan ei korosteta, hänen vaaliteemojaan ei juuri huomioida eikä häntä ylipäättään profiloida huippupoliitikoksi. Tämä diskurssi voidaan liittää aikaisemman tutkimuksen esittämään puolueen kiintiönaisen ja puolueen näennäisen uudistajan rooliin.

Tiina Elovaara esittäminen haastajana ei varsinaisesti liity puolueen imagon uudistajaan rooliin siinä perinteisessä merkityksessä, jossa nuoren naispoliitikon on nähty pelastavan koko puolueen. Susanna Kosken syntyä vaalitenttihaastattelussa kuva maskuliinisesta ja kovahermoisesta naispoliitikosta. Li Anderssonin ja Katri Kulmunin mediaesitykset eivät kytkeydy aikaisempiin diskursseihin.

Yleisimpien asiateemojen esiintyminen haastattelussa osoittautui toimivaksi mittariksi vaalitenttien luonteen määrittämisessä, vaikka kaikki yleisimmin kysytyt kysymykset eivät ehkä olleet relevantteja kaikissa puolueissa. Elovaaralta kysytään lähes kaikki haastatteluissa eniten esiintyvät asiakysymykset, samoin Marinilta useimmiten esiintyvistä kysymyksistä kysytään valtaosa. Anderssonilta osa näistä kysymyksistä jää pois pois, eikä Kulmunin haastattelussa niistä ei esiinny lähes yksikään. Kyse on valtakunnan politiikkaan hakeutuvista ihmisistä, ja mitä enemmän heiltä valtakunnanpolitiikasta kysytään, sitä uskottavampi kuva heistä parlamentaarisisina toimijoina jää. Tällä tavalla uskottavaksi profiloitui ennen kaikkea Susanna Koski, koska hänet henkilöitiin puolueeseen niin vahvasti asiakysymysten ja puolueeseen liittyvien kysymysten kautta. Myös Li Andersson ja Tiina Elovaara henkilöityivät puolueeseen puolelle tärkeiden kysymysten kautta. Vähemmän uskottavana esittäytyi Kulmuni, jolta kysyttiin henkilökohtaisia kysymyksiä ja jotta ei henkilöity puolueeseen lainkaan. Sanna Marin henkilöitiin puolueeseen melko näennäisesti, eikä hän juuri tässä mediaesityksessä esiintynyt erityisen painokkaasti uskottavana valtakunnallisena toimijana.

Miespoliitikkojen mediakuvista on vaikeaa muodostaa diskursseja. Ilmari Nurminen esitetään aineistossa epätyypillisenä sukupuolensa edustajana, epämaskuliinisena miespoliitikkona, mutta on vaikeaa perustella sitä, miksi kenenkään muun ehdokkaan voitaisiin sanoa edustavan hegemonista maskuliinisuutta.

7. Työn arviointi ja aiheita jatkotutkimukseksi

Tämän työn taustalla vaikuttaa se, kuinka miesten ja naisten tasa-arvo-ongelmat ovat muodostuneet yhteiskunnassa ajan myötä erilaisiksi. Naisten kokemat tasa-arvo-ongelmat ovat perinteisesti liittyneet työelämässä ja politiikassa etenemiseen, kun taas miehille molemmat alueet ovat olleet luontaista toimintakenttää. Miesten kokemat ongelmat ovat liittyneet esimerkiksi alkoholismiin, syrjäytymiseen, asunnottomuuteen ja huoltajuuskiistoihin. Miehillä on siis ollut vaikeaa naisisiksi miellettyillä alueilla, kodissa ja perheessä. Tämän takia juuri naispoliitikkojen mediaesityksistä on paljon helpompi muodostaa erilaisia eriarvoistavia diskursseja. Se, että naisiin on kiinnitetty politiikassa alusta alkaen erityishuomiota, on mahdollistanut erilaisten diskurssien ja kerrontatapojen muodostumisen.

Yksi tämän tutkimuksen ansioista on se, että teoriaosuudessa onnistuttiin yhdistämään naistutkimuksen ja kriittisen miestutkimuksen yhteensovittamiseen liittyvä teoreettinen ongelma. Yhteisen kiinnepohdan määrittäminen oli olennaista, koska teoriat poikkesivat niin paljon toisistaan. Myös tutkimuksessa esiin nostettu, usein vähemmälle huomiolle jäänyt politiikan henkilöitymisen sukupuolittuminen toi eduskuntavaalien analysoimiseen jotakin uutta.

Tutkielmani aineisto osoittautui sellaiseksi, josta on hankalaa irrottaa yksityiskohtaisia sukupuolittavia diskursseja, vaikka sukupuolittavaa aineistoa jonkin verran aineistossa esiintyikin. Kandidaatintutkielmassani kymmenestä melko lyhyestä lehtijutusta nousi useita sukupuolittavia diskursseja. Pro gradu -tutkielmassani kymmenestä neljän minuutin pituisesta studiohaastattelusta nousi neljä yleiskurssia ja yksi sukupuolittava diskurssi. Tämä kuvaa sitä, kuinka tiheästi arvottavaa aineistoa lehtiteksti studiohaastatteluun verrattuna sisältää. Koska diskurssianalyysi on kieleen rakentuneiden merkitysten tutkimusta, olisi vaalivideoiden ohien olisi pitänyt tuoda muitakin mediaesityksiä, mieluiten lehtitekstejä, jotta esityksistä olisi ollut helpompi irrottaa yksityiskohtaisempia diskursseja. Aineistot olisivat tällöin tukeneet toisiaan. Vaihtoehtoisesti videoaineiston olisi pitänyt olla laajempi ja sisältää useampia esityksiä yhdestä politiikosta. Tämä on myös kehitysehdotukseni jatkossa tehtävää imagotutkimusta ajatellen.

Kysee ei niinkään ole siitä, että Vaaligallerian mediaesityksissä ei esiintyisi sukupuolittunutta politiikan julkisuutta, vaan vaalitenttivideo saattaa formaattina itsessään peittää

sukupuolittuneisuutta. Aikaisemmassa tutkimuksessa kuitenkin on vahvaa näyttöä myös audiovisuaalisten esitysten sukupuolittumisesta erityisesti vaalijournalismissa. Uskallan väittää, että mitä enemmän henkilöivää julkisuutta mediaesityksessä ilmenee, sitä enemmän se myös sukupuolittuu. Lisäisin jatkotutkimuksessa panoksia nimenomaan politiikan henkilöitymisen ja politiikan sukupuolittumisen yhteennivomiseen.

Lähteet

Kirjat ja artikkelit:

Aarnio, Eeva & Isotalus, Pekka (2000) Miten presidentti on tehty? Teoksessa *Presidentti 2000. Mistä vaalit on tehty?* Isotalus, Pekka & Aarnio, Eeva. Jyväskylä: SoPhi, 5–21.

Borg, Sami & Moring, Tom (2005) Poliitiikan viestinnällistyminen. Teoksessa *Vaalit ja demokratia Suomessa*. Paloheimo, Heikki. 1. painos. Helsinki: WSOY, 47–72.

Byerly, Carolyn M. & Ross, Karen (2006) *Women & Media. A Critical Introduction*. Malden: Blackwell.

Hakala, Salli & Ojajärvi, Sanna (2013) *Missä on sukupuoli? Sukupuolitietoisuus ministeriön viestinnässä*. Helsinki: Sosiaali- ja terveystieteiden tutkimuskeskus.

Heikkinen, Susan (2015) Sanna Marin ja demarin tarkoitus: ”Ei ole onnistuttu uudistumaan”. Henkilöhaastattelu. *Suomen Kuvalehti*, 20.4.2015, <https://suomenkuvalehti.fi/jutut/kotimaa/sanna-marin-ja-demarin-tarkoitus-ei-ole-onnistuttu-uudistumaan/> [Viitattu 12.11.2017]

Heikkonen, Aino (2016) Opiskelija N. Henkilöhaastattelu. *Aviisi* (9), 22–27.

Hellsten, Villiina, Holli, Anne Maria & Wass, Hanna (2007) Sukupuolenmukainen äänestäminen vuoden 2006 presidentinvaaleissa. Teoksessa *Presidentinvaalit 2006*. Isotalus, Pekka & Borg, Sami. 1. painos. Helsinki: WSOY, 178–206.

Herkman, Juha (2011) *Politiikka ja mediajulkisuus*. Tampereen yliopisto, Mediatutkimuksen laitos. Tampere: Vastapaino.

Holmberg, Jukka (2004) *Etusivun politiikkaa. Yhteiskunnallisten toimijoiden representointi suomalaisissa sanomalehtiuutisissa 1987–2003*. Jyväskylän yliopisto, Humanistinen tiedekunta. Jyväskylä: Jyväskylä University Press.

Hovi-Wasastjerna, Päivi (2007) Vaalikampanjan visuaalisesti kirjava kokonaisuus. Teoksessa *Presidentinvaalit 2006*. Isotalus, Pekka & Borg, Sami. 1. painos. Helsinki: WSOY, 77–97.

Isotalus, Pekka (2017) *Mediapoliitikko*. Helsinki: Gaudeamus.

Isotalus, Pekka (2007) Presidentinvaalien 2006 juonenkäänneet ja kampanjan ominaispiirteet. Teoksessa *Presidentinvaalit 2006*. Isotalus, Pekka & Borg, Sami. 1. painos. Helsinki: WSOY, 10–31.

Jokinen, Arto (2010) Kriittinen mies- ja maskuliinisuustutkimus. Teoksessa *Käsikirja sukupuoleen*. Saresma, Tuija, Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula. Tampere: Vastapaino, 128–138.

Jokinen, Arto (1998) Missä mies huutaa tänään? Ajatuksia miehestä, miesliikkeestä ja miestutkimuksesta. *Naistutkimus* 11(1): 4. artikkeli.

Juvonen, Tuula, Rossi, Leena-Maija & Saresma, Tuija (2010) Esipuhe. Teoksessa *Käsikirja sukupuoleen*. Saresma, Tuija, Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula. Tampere: Vastapaino, 7–8.

Juvonen, Tuula, Rossi, Leena-Maija & Saresma, Tuija (2010) Kuinka sukupuolta voi tutkia? Teoksessa *Käsikirja sukupuoleen*. Saresma, Tuija, Rossi, Leena-Maija & Juvonen, Tuula. Tampere: Vastapaino, 9–17.

Kantola, Anu (2011) Modernin julkisuuden teoria ja käytännöt. Teoksessa *Hetken hallitsijat. Julkinen elämä notkeassa yhteiskunnassa*. Kantola, Anu. Helsinki: Gaudeamus, 17-41.

Kemppainen, Jouni K. (2017) *Punainen enkeli*. Henkilöhaastattelu. *Helsingin Sanomat*, Kuukausiliite (548), 32–35.

Koivunen, Anu & Lehtonen, Mikko (2011) *Kuinka meitä kutsutaan? Kulttuuriset merkityskamppailut nyky-Suomessa*. Tampere: Vastapaino.

Kostiainen, Eeva (2008) *Suomi sai yhdenentoista presidenttinsä ja historiansa ensimmäisen naispresidentin*. Tampere: Tampereen yliopisto. Sosiologian ja sosiaalipsykologian pro gradu -tutkielma. Julkaisematon.

Kunelius, Risto, Noppari, Elina & Reunanen, Esa (2009) *Media vallan verkoissa*. Tampereen yliopisto, tiedotusopin laitos. Tampere: Tampere University Press.

Kuusipalo, Jaana (1999) Suomalaiset naiset politiikassa. Teoksessa *Suomalainen nainen*. Apo, Satu, Pylkkänen, Anu, Lähteenmäki, Maria, Kuusipalo, Jaana, Julkunen, Raija, Lehto,

Anna-Maija, Nikula, Paavo, Eskola, Katarina & Nenola, Aili. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Otava, 55–78.

Kuusipalo, Jaana (2000) Sukupuolen rooli kampanjoinnissa. Teoksessa *Presidentti 2000. Mistä vaalit on tehty?*. Isotalus, Pekka & Aarnio, Eeva. Jyväskylä: Sophi, 41–62.

Kuusipalo, Jaana (2007) Presidenttipelin sukupuolittuminen. Teoksessa *Presidentinvaalit 2006*. Isotalus, Pekka & Borg, Sami. 1. painos. Helsinki: WSOY, 98–114.

Kuusipalo, Jaana (2011) *Sukupuolittunut poliittinen edustus Suomessa*. Tampereen yliopisto, Johtamiskorkeakoulu. Tampere: Tampere University Press, Acta Universitatis Tamperensis 1614.

Lehtonen, Mikko (1995) *Pikku jättiläisiä. Maskuliinisuuden kulttuurinen rakentuminen*. Tampereen yliopisto, Kirjallisuustieteen laitos. Tampere: Vastapaino.

Markkanen, Kristiina (2015) Pirkanmaa: Naiset jyräsivät, Kimmo Sasi jäi varapaikalle. Pääkirjoitus. *Helsingin Sanomat*, 20.4.2015, <http://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002817790.html> [Viitattu 5.12.2016]

Mäkelä, Anna, Puustinen, Liina & Ruoho, Iris (2006) Esipuhe. Teoksessa *Sukupuolishow. Johdatus feministiseen mediatutkimukseen*. Mäkelä, Anna, Puustinen, Liina & Ruoho, Iris. Helsinki: Gaudeamus, 7–14.

Niemi, Mari K. (2014) *Kaksi tietä huipulle. Media ja puoluejohtajuus Suomessa naisten noususta populismin aaltoon*. Turun yliopisto, Poliittikan tutkimuksen laitos. Turku: Turku University Press, Acta Universitatis Turkuensis 385.

Nieminen, Jiri (2013) *Hegemonisesta maskuliinisuudesta miesten moneuteen. Kriittisen miestutkimuksen mahdollistuminen valtio-opillisessa ajattelussa*. Tampereen yliopisto, Johtamiskorkeakoulu. Tampere: Tampere University Press, Acta Universitatis Tamperensis 1828.

Pajari, Katriina (2015) Voitokkaat nuoret naiset nousivat vaali-ilmiöksi. Katri Kulmuni, 27, sai Lapissa ääniä enemmän kuin Paavo Väyrynen. Uutisraportti. *Helsingin Sanomat*, 20.4.2015, <https://www.hs.fi/kotimaa/art-2000002817795.html> [Viitattu 11.11.2017]

Pernaa, Ville & Railo, Erkka (2006) Valtapolitiikasta tunnepolitiikkaan. Teoksessa *Poliitikot taistelivat, media kertoo. Suomalaisen politiikan mediapelejä 1981–2006*. Pernaa, Ville & Pitkänen, Ville. Helsinki: Ajatus Kirjat, 17–54.

Pernaa, Ville & Niemi Mari K. (2009) Tutkimuskohteena politiikan journalismi. Teoksessa *Politiikan journalismin tila Suomessa*. Pernaa, Ville, Niemi, Mari K. & Pitkänen, Ville. Turun yliopisto, Eduskuntatutkimuksen keskus. Turku: Kirja-Aurora, 9–16.

Pitkänen, Ville (2009) Mullistaako internet politiikan journalismin? Teoksessa *Politiikan journalismin tila Suomessa*. Pernaa, Ville, Niemi, Mari K. & Pitkänen, Ville. Turun yliopisto, Eduskuntatutkimuksen laitos. Turku: Kirja-Aurora, 109–144.

Railo, Erkka (2011) *Henkilökohtainen on poliittista. Neuvottelu politiikan sukupuolittuneesta työnjaosta Annan julkaisemissa poliitikkojen henkilökuviissa vuosina 1975–2005*. Turun yliopisto: Poliittisen historian laitos. Turku: Unipress, Annales Universitatis Turkuensis C 310.

Railo, Erkka & Välimäki, Matti (2012) Vaalikevään media-agenda. Teoksessa *Jytky. Eduskuntavaalien 2011 mediajulkisuus*. Pernaa, Ville & ja Railo, Erkka. Turku: Kirja-Aurora, 32–66.

Repo, Siina (2011) ”Olivat tytöt kuulemma tehneet aikamoisia päätöksiä yhdessä”. *Naisjohtajien representaatiot Suomen Kuvalehden henkilöhaastatteluissa vuosina 1970–2010*. Tampere: Tampereen yliopisto. Tiedotusopin pro gradu -tutkielma. Julkaisematon.

Reunanen, Esa & Harju, Auli (2012) *Media iholla. Poliitiikan julkisuus kansanedustajien ja aktivistien kokemana*. Tampere: Tampere University Press.

Ross, Karen (2002) *Women, Politics, Media. Uneasy Relations in Comparative Perspective*. Coventry University, Political Communication. The Hampton Press communication series. Cresskill, New Jersey: Hampton Press.

Ross, Karen (2010) *Gendered media. Women, Men and Identity politics*. University of Colorado, Critical Media Studies. Lanham: Rowman & Littlefield.

Ruoho, Iris & Torkkola, Sinikka (2010) *Journalismin sukupuoli*. Tampereen yliopisto, Journalismin tutkimusyksikkö. Tampere: Vastapaino.

Ruoho, Iris (2006) Julkisuudet, naiset ja journalismi. Teoksessa *Sukupuolishow. Johdatus feministiseen mediatutkimukseen*. Mäkelä, Anna, Puustinen, Liina & Ruoho, Iris. Helsinki: Gaudeamus, 171–192.

Salminen, Esko (2006) *Mediavallan aika. Poliittika tiedotusvälineissä Mauno Koivistosta Tarja Haloseen*. Helsinki: Edita.

Salminen, Heidi (2015) *Taivaanlahja Tampereen demareille. Diskurssianalyysi Sanna Marinin mediaesityksistä Tampereen kunnallisvaaleissa vuonna 2013*. Tampere: Tampereen yliopisto. Tiedotusopin kandidaatintutkielma. Julkaisematon.

Tekijä ei tiedossa (2014) Hän on vasemmiston ainoa toivo. Mutta onko Li Andersson tarpeeksi vahva pelastaakseen aatteen? Henkilöhaastattelun kansiteksti. *Image* (8), 1.

Tekijä ei tiedossa (2009) Kipusisko. Onko Urpilaisesta demareiden pelastajaksi? Henkilöhaastattelun kansiteksti. *Image* (5), 1.

Turunen, Salla (2017) *Ministers and Female Ministers: Reproduction of Masculinity in Political Leadership - A Case Study of Finland*. Lund: Lundin yliopisto. Poliittikan tutkimuksen pro gradu -tutkielma. Julkaisematon.

Wiberg, Matti (2006) *Poliittika Suomessa*. Helsinki: WSOY.

Paloheimo, Heikki & Wiberg, Matti (1996) *Poliittikan perusteet*. Helsinki: WSOY.

Sähköiset lähteet

Ylen Vaaligallerian vaalivideot. Saatavilla:

Yle Areena (2015) Vaaligalleria, huhtikuu, 2015: Li Andersson:

<http://areena.yle.fi/tv/2684132> [Viitattu 5.5.2015.]

Yle Areena (2015) Vaaligalleria, huhtikuu, 2015: Sanna Marin,

<http://areena.yle.fi/tv/2665486> [Viitattu 5.5.2015.]

Yle Areena (2015) Vaaligalleria, huhtikuu, 2015: Susanna Koski,

<http://areena.yle.fi/tv/2658687> [Viitattu 5.5.2015.]

Yle Areena (2015) Vaaligalleria, huhtikuu, 2015: Katri Kulmuni,

<http://areena.yle.fi/tv/2660417> [Viitattu 5.5.2015.]

Yle Areena (2015) Vaaligalleria, huhtikuu, 2015: Tiina Elovaara,

<http://areena.yle.fi/tv/2689727> [Viitattu 5.5.2015.]

Yle Areena (2015) Vaaligalleria, huhtikuu, 2015: Wille Rydman,

<http://areena.yle.fi/tv/2638027> [Viitattu 5.5.2015.]

Yle Areena (2015) Vaaligalleria, huhtikuu, 2015: Antti Kurvinen,

<http://areena.yle.fi/tv/2662678> [Viitattu 5.5.2015.]

Yle Areena (2015) Vaaligalleria, huhtikuu, 2015: Simon Elo,

<http://areena.yle.fi/tv/2682015> [Viitattu 5.5.2015.]

Yle Areena (2015) Vaaligalleria, huhtikuu, 2015: Joonas Mielonen,

<http://areena.yle.fi/tv/2662475> [Viitattu 5.5.2015.]

Yle Areena (2015) Vaaligalleria, huhtikuu, 2015: Ilmari Nurminen,

<http://areena.yle.fi/tv/2665494> [Viitattu 5.5.2015.]

Yle, vaalien tulospalvelu eduskuntavaaleissa 2015. Saatavilla:

http://vaalit.yle.fi/tulospalvelu/2015/eduskuntavaalit/?ehdokkaat_##vaalipallo [Viitattu 15.5.2017]

